

วุฒิสภา

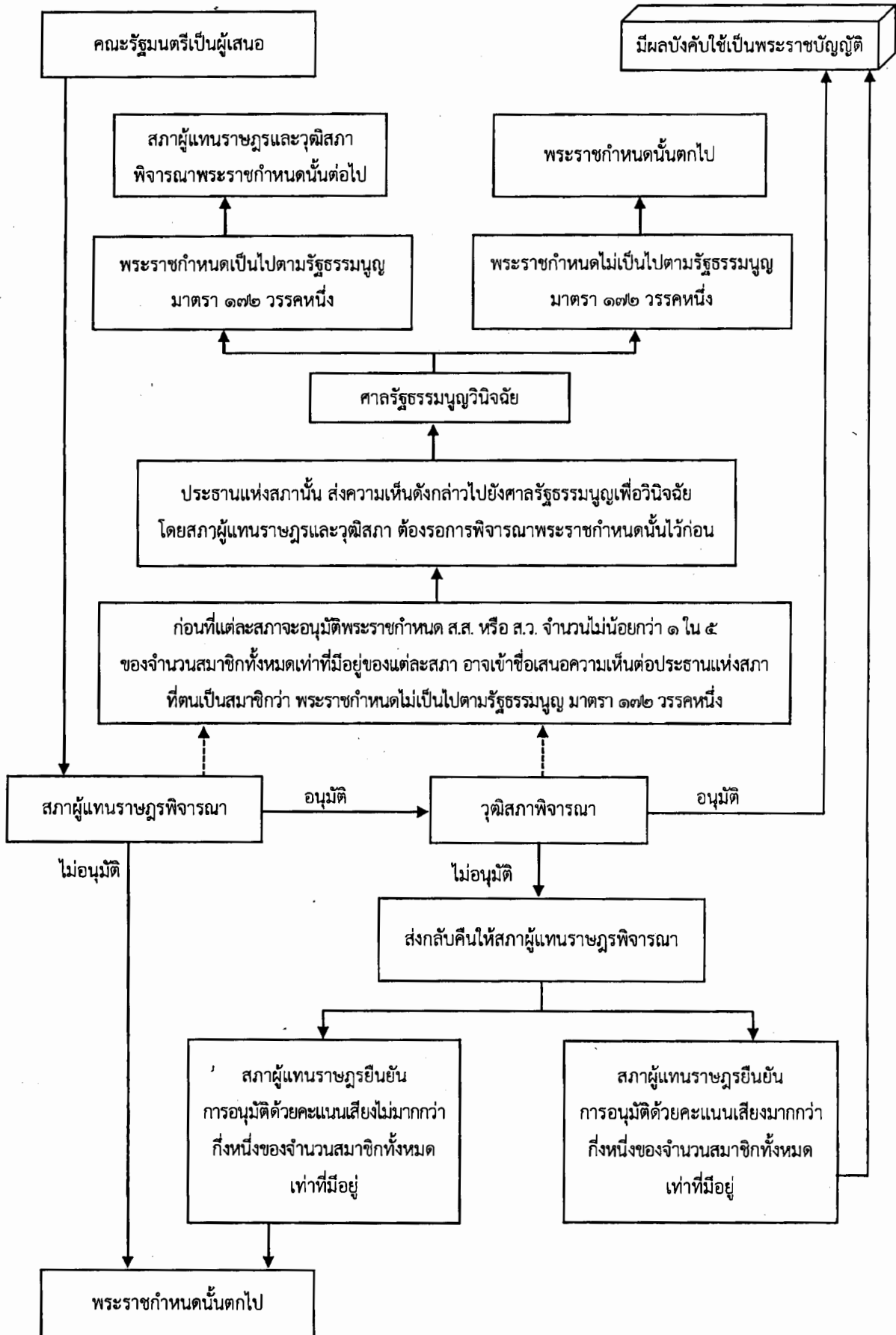
เอกสารประกอบการพิจารณา

พระราชกำหนด
ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
พ.ศ. ๒๕๖๓
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณา
ของวุฒิสภา

อ.พ. ๕/๒๕๖๓

กระบวนการพิจารณาพระราชกำหนด
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาพระราชกำหนดฉบับนี้ ได้ศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และนำเสนอข้อมูลสำคัญที่จำเป็นต่อการพิจารณาพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติอนุมัติแล้ว

เอกสารประกอบการพิจารณาพระราชกำหนดฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการ งานด้านนิติบัญญัติของวุฒิสภา โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น สำหรับประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภา

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
พฤษภาคม ๒๕๖๓

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายรัช ผาสุข	เลขาธิการวุฒิสภา
ร้อยตำรวจเอกหญิง วิริญญา ประสพสุข	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายโสภณ ชาทบุษย์จารุ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางสาวสุธีรา จินายน	นิติกรชำนาญการ
นางสาวจิตรگان เจียรตระกูล	วิทยากรชำนาญการ
นางสิริกัญย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวรัตติกาลุต์ น้อยนวม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวกาญจนา ผลาชีวะ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๕๘๒๙ , ๐ ๒๘๓๑ ๕๘๔๐

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกวุฒิสภา และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษา เอกสารประกอบการพิจารณาพระราชกำหนดเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมวุฒิสภา สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาพระราชกำหนด ได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ สารสำคัญ บทวิเคราะห์

พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

๑. สารสำคัญของพระราชกำหนด

ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ๑

๒. บทวิเคราะห์พระราชกำหนด

ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ๕

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

๑. ความหมายและองค์ประกอบของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ -๑-

๒. บทความเรื่องการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์กับผลบังคับใช้ทางกฎหมาย -๖-

๓. บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของพระราชกำหนด

ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ -๒๑-

ภาคผนวก

: ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗

เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ (๑)

: ประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัย

ของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗

ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ (๓)

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- : หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ นร ๐๕๐๓/๑๒๓๒๘ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๓
เรื่อง พระราชกำหนด รวม ๔ ฉบับ
กราบเรียน ประธานวุฒิสภา (๗)
- : พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติแล้ว) (๘)
- : ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัย
ของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓
ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓ (๑๒)

ส่วนที่ ๑
สาระสำคัญ บทวิเคราะห์
พระราชกำหนด
ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
พ.ศ. ๒๕๖๓
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

สารสำคัญ
ของพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ตามที่ได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นกฎหมายแล้ว นายกรัฐมนตรีจึงได้เสนอพระราชกำหนดดังกล่าวเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย^๑ โดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติอนุมัติพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ แล้ว ทั้งนี้ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๒ บัญญัติไว้ ดังนี้

“มาตรา ๑๗๒ ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้

ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้า คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสามัญวิสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติหรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบต่อกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

หากพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดและพระราชกำหนดนั้นต้องตกไปตามวรรคสาม ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่การไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การพิจารณาพระราชกำหนดของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภา และการยืนยันการอนุมัติพระราชกำหนด จะต้องกระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ๆ”

พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติแล้ว)

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันได้เกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในหลายประเทศทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย มีจำนวนผู้ติดเชื้อที่ต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลและเสียชีวิตจากโรคดังกล่าวเป็นจำนวนมากเนื่องจากติดเชื้อได้ง่าย องค์การอนามัยโลกจึงได้ประกาศให้เป็นภาวะการแพร่ระบาดใหญ่ทั่วโลก และขณะนี้ยังไม่มีแนวทางการรักษาที่ชัดเจน ทำให้รัฐบาลต้องใช้มาตรการที่เข้มข้นเพื่อควบคุมการระบาดของโรคตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) ทำให้การปฏิบัติงานของภาครัฐและการประกอบกิจกรรมในทางเศรษฐกิจของเอกชนเกือบทุกภาคส่วนซึ่งต้องมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันเป็นปกติต้องดำเนินการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ แม้ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ อันเป็นกฎหมายกลางว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะได้วางหลักเกณฑ์การปฏิบัติในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้แล้ว แต่ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมยังคงต้องอยู่ในสถานที่เดียวกัน ทำให้ผู้ซึ่งต้องเข้าร่วมประชุมในสถานที่เดียวกันดังกล่าวมีความเสี่ยงที่จะติดโรคสูงอันไม่สอดคล้องกับการเว้นระยะห่างทางสังคม นอกจากนี้ หลักเกณฑ์เดิมที่มีอยู่ยังได้กำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพการทำงานทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมทั้งเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอันส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนอย่างรุนแรง ดังจะเห็นได้จากการที่บริษัทต่าง ๆ ต้องเลื่อนประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นออกไปโดยไม่มีกำหนด ในขณะที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคเอกชนต้องปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและฉับพลันเพื่อตอบสนองต่อสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงอย่างทันทีทันใด สถานการณ์ดังกล่าวจึงมีผลกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นต้องรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีเนื้อหารวมจำนวน ๑๔ มาตรา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๓ เป็นต้นไป (มาตรา ๒)
๒. ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ (มาตรา ๓)
๓. กำหนดบทนิยามของคำว่า “การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุมที่ได้กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และคำว่า “ผู้ร่วมประชุม” หมายความว่า ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ

กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคลอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งต้องชี้แจงแสดงความคิดเห็น ต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคลนั้นด้วย (มาตรา ๔)

๔. พระราชกำหนดนี้ไม่ใช่บังคับกับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา การประชุมเพื่อจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล การประชุมเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อ จัดจ้างของส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ และการประชุมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง^๒ (มาตรา ๕)

๕. การประชุมตามที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุม ผู้ทำหน้าที่ประธาน ในที่ประชุมจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้มีผลเช่นเดียวกับการประชุม ตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย (มาตรา ๖)

๖. การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคง ปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๗)

๗. การส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมเพื่อจัดให้มีการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะส่งโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แทนก็ได้ และการจัดเก็บหลักฐานสำเนาหนังสือ เชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมจะจัดเก็บในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ (มาตรา ๘)

๘. ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

๘.๑ จัดให้ผู้ร่วมประชุมแสดงตนก่อนเข้าร่วมการประชุม

๘.๒ จัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ ทั้งแบบลงคะแนนโดยเปิดเผยและ แบบลงคะแนนลับ

๘.๓ จัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือ

๘.๔ จัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมทุกคน ตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นการประชุมลับ

๘.๕ จัดเก็บข้อมูลจรรยาบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ร่วมประชุมทุกคนไว้เป็นหลักฐาน

ทั้งนี้ ข้อมูลการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมและข้อมูลจรรยา บรรณอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ร่วมประชุมนั้นให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการประชุมด้วย

(มาตรา ๙)

๙. หากการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นกรณีมีเบี่ยงประชุมหรือค่าตอบแทน ให้จ่าย เบี่ยงประชุมหรือค่าตอบแทนนั้นแก่ผู้ร่วมประชุมซึ่งแสดงตนเข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย (มาตรา ๑๐)

^๒ ปัจจุบัน (ณ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓) ยังไม่มีการออกกฎกระทรวงกำหนดการประชุมที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับ ของพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑๐. กำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกำหนดนี้เป็นการประชุมโดยชอบด้วยกฎหมาย และห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมาย ทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่น เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา ๑๑)

๑๑. กำหนดให้ประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่ออกตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปได้เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชกำหนดนี้จนกว่าจะมีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกตามพระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ (มาตรา ๑๒)

๑๒. กำหนดให้ถือว่าการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ดำเนินการไปแล้วตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ เป็นการประชุมที่ชอบด้วยพระราชกำหนดนี้ (มาตรา ๑๓)

๑๓. กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นผู้รักษาการตามพระราชกำหนดนี้ (มาตรา ๑๔)

บทวิเคราะห์

พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการตราพระราชกำหนด

พระราชกำหนดเป็นกฎหมายที่มีสถานะในระดับเดียวกับพระราชบัญญัติ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๒^๓ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการตราพระราชกำหนดว่า “จะต้องเป็นกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ และให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้”

เมื่อพิจารณาเหตุผลของการตราพระราชกำหนดนี้ สรุปความได้ว่า ปัจจุบันได้เกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในหลายประเทศทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย มีจำนวนผู้ติดเชื้อที่ต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลและเสียชีวิตจากโรคดังกล่าวเป็นจำนวนมากเนื่องจากติดเชื้อได้ง่าย องค์การอนามัยโลกจึงได้ประกาศให้เป็นภาวะการแพร่ระบาดใหญ่ทั่วโลก และขณะนี้ยังไม่มีแนวทางการรักษาที่ชัดเจน ทำให้รัฐบาลต้องใช้มาตรการที่เข้มข้นเพื่อควบคุมการระบาดของโรคตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) ทำให้การปฏิบัติงานของภาครัฐและการประกอบกิจกรรมในทางเศรษฐกิจของเอกชนเกือบทุกภาคส่วนซึ่งต้องมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันเป็นปกติต้องดำเนินการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ แม้ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ อันเป็นกฎหมายกลางว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะได้วางหลักเกณฑ์การปฏิบัติในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้แล้ว แต่ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมยังคงต้องอยู่ในสถานที่เดียวกัน ทำให้ผู้ซึ่งต้องเข้าร่วมประชุมในสถานที่เดียวกันดังกล่าวมีความเสี่ยงที่จะติดโรคสูงอันไม่สอดคล้องกับการเว้นระยะห่างทางสังคม นอกจากนี้ หลักเกณฑ์เดิมที่มีอยู่ยังได้กำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพการทำงานทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมทั้งเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอันส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนอย่างรุนแรง ดังจะเห็นได้จากการที่บริษัทต่าง ๆ ต้องเลื่อนประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นออกไปโดยไม่มีกำหนด ในขณะที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคเอกชนต้องปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและฉับพลันเพื่อตอบสนองต่อสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงอย่างหนักที่ทันใด สถานการณ์ดังกล่าวจึงมีผลกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑

คณะรัฐมนตรีมีความเห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วน อันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๒ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

๒. ข้อสังเกตเกี่ยวกับพระราชกำหนด

๒.๑ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีข้อแตกต่างจากประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งถูกยกเลิกโดยมาตรา ๓ ของพระราชกำหนดดังกล่าวหลายประการ ยกตัวอย่างความแตกต่างในประเด็นที่สำคัญ คือ ผู้เข้าร่วมประชุมไม่จำเป็นต้องอยู่ในราชอาณาจักรไทย และไม่มีข้อจำกัดว่าผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมต้องอยู่ในที่ประชุมเดียวกัน

๒.๒ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ มาตรา ๕ ได้กำหนดบทยกเว้นไม่ให้นำมาใช้บังคับกับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา เนื่องจากการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับการประชุมของแต่ละสภา ซึ่งมีลักษณะเป็นการเฉพาะ เช่น การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ การเปิดอภิปราย การตั้งกระทู้ถาม การพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย การได้รับเอกสิทธิ์ในการอภิปราย แสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๑๒๔ ของรัฐธรรมนูญ

ส่วนการประชุมของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ มีการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการประชุมไว้ในข้อบังคับการประชุม ดังนั้น หากคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ มีความประสงค์จะจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภา เพื่อรองรับกรณีดังกล่าว

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

พระราชกำหนด

ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. ๒๕๖๓

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

ความหมายและองค์ประกอบของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์*

ความหมายของการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

คำว่า ความมั่นคงปลอดภัย นั้น เป็นคำที่คณะทำงานยกร่างมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ นำมาจากคำนิยามซึ่งอยู่ในประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๙ ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยคณะทำงานดังกล่าวได้นำคำว่า ความมั่นคงปลอดภัย มากำหนดเป็นคำนิยามไว้ในประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งคำนี้มีความหมายว่า การดำรงไว้ซึ่งความลับ ความถูกต้อง ครบถ้วน และสภาพพร้อมใช้งานของสารสนเทศ รวมทั้งคุณสมบัติอื่น ได้แก่ ความถูกต้องแท้จริง ความรับผิดชอบ การห้ามปฏิเสธความรับผิดชอบ และความน่าเชื่อถือ ซึ่งที่มาของคำว่า ความมั่นคงปลอดภัย นั้น ได้นำมาจากหลักพื้นฐานด้านความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศที่ในทางสากลเรียกว่า หลัก CIA.

ดังนั้น ความหมายของการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามนัยของประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗ อย่างน้อยต้องประกอบด้วย กระบวนการของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

กระบวนการของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ตามเอกสารประกอบการประชุมคณะทำงานยกร่างประกาศมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ ได้กำหนดให้มีกระบวนการของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ ดังนี้

๑. ระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัย ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ให้บริการระบบดังกล่าว จะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน ควรมีระบบควบคุมการประชุม ดังนี้

๑.๑ มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ตามประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓

๑.๒. หรือมาตรฐานอื่นที่เทียบเท่า เช่น ISO ๒๗๐๐๑

* กลุ่มงานกฎหมายและระเบียบ กองกฎหมาย, คู่มือมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์, (กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, ๒๕๖๓), น. ๑-๑๘.

๑.๓ ต้องสามารถบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพแล้วแต่กรณีของผู้ร่วมประชุมทุกคน ตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม รวมทั้งบันทึกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ที่เกิดจากระบบควบคุม การประชุมด้วย

๑.๔ การบันทึกข้อมูลเสียงหรือทั้งเสียงและภาพจะต้องบันทึกในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ลงในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความมั่นคงปลอดภัยและด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ตามข้อกำหนด แบบท้ายประกาศ

ทั้งนี้ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่จะถือว่ามีความมั่นคงปลอดภัยตามประกาศนี้จะต้อง เป็นการประชุมที่กระทำผ่านระบบควบคุมการประชุมที่มีกระบวนการรักษาความมั่นคงปลอดภัย ด้านสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องแนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือมาตรฐานอื่นที่เทียบเท่า ทั้งนี้ ตามเอกสารประกอบการประชุมคณะทำงาน ยกร่างประกาศมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ ได้สรุปหลักเกณฑ์ตามประกาศ คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคง ปลอดภัยด้านสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ ไว้ ดังนี้

๑. จัดให้มีนโยบายในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของหน่วยงาน เป็นลายลักษณ์อักษร อย่างน้อยต้องประกอบด้วย การเข้าถึงหรือควบคุมการใช้งานสารสนเทศ การจัดให้มีระบบสารสนเทศและระบบสำรองของสารสนเทศซึ่งอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและจัดทำ แผนเตรียมความพร้อมกรณีฉุกเฉินในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สามารถใช้งานสารสนเทศได้ตามปกติอย่างต่อเนื่อง มีการตรวจสอบและประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ

๒. จัดให้มีข้อปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของหน่วยงาน อย่างน้อย ต้องประกอบด้วยกระบวนการที่ต้องจัดทำข้อปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบายการรักษาความมั่นคง ปลอดภัยด้านสารสนเทศของหน่วยงาน ต้องประกาศนโยบายและข้อปฏิบัติดังกล่าวให้ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งหมดทราบเพื่อให้สามารถเข้าถึง เข้าใจ และปฏิบัติตามนโยบายและข้อปฏิบัติได้ ต้องกำหนด ผู้รับผิดชอบตามนโยบายและข้อปฏิบัติดังกล่าวให้ชัดเจน ต้องทบทวนปรับปรุงนโยบายและข้อปฏิบัติ ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

สำหรับการจัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลา ที่มีการประชุม รวมทั้งข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ที่เกิดจากการบันทึก นั้น การบันทึกดังกล่าว จะบันทึกโดยระบบควบคุมการประชุมเอง หรือโดยระบบอื่นก็ได้ ตัวอย่างการบันทึกโดยระบบอื่น อาทิ กรณีการจัดประชุมผ่านวิดีโอทัศน์ทางไกลของกระทรวงมหาดไทยที่ระบบควบคุมการประชุม

ยังขาดคุณลักษณะสำหรับการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมที่อยู่ต้นทางเท่านั้น ซึ่งกรณีนี้ฝ่ายเลขานุการ ซึ่งอยู่ ณ ปลายทางอาจใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือหรือระบบอื่นใด ในการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมที่อยู่ ณ ปลายทาง ก็ได้ เช่น บันทึกด้วย กล้องวิดีโอ หรือเครื่องบันทึกเสียงแบบ MP๓

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะมีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมโดยระบบควบคุม การประชุมเอง หรือโดยระบบอื่นใด การบันทึกข้อมูลดังกล่าวจะต้องบันทึกในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ลงในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความมั่นคงปลอดภัยและด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ตามข้อกำหนด แนวนโยบายประกาศ ดังนี้

เรื่องมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพของ ผู้ร่วมประชุมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

หลักเกณฑ์ด้านการมีเทคโนโลยี หรือมาตรการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไข เกิดขึ้นกับข้อมูลนั้น เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ตามปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษา หรือการแสดงซึ่งไม่มีผลต่อความหมายของข้อมูลนั้น เพื่อให้ สามารถยืนยันได้ว่าได้ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อมูล ตั้งแต่การสร้าง จนเสร็จสมบูรณ์และสามารถแสดงข้อมูลนั้นในภายหลังได้ อย่างการเข้ารหัสข้อมูล

ในกรณีที่มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพด้วยระบบควบคุมการประชุมให้มีวิธีการ ที่เชื่อถือได้ในการระบุตัวตนผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบควบคุมการประชุม เพื่อให้สามารถยืนยันได้ว่าข้อมูล ที่ได้บันทึกไว้ได้ดำเนินการโดยผู้มีสิทธิในการเข้าถึงเท่านั้น โดยอย่างน้อยต้องครอบคลุม เรื่องการระบุ ตัวตน การยืนยันตัวตน การอนุญาตเฉพาะผู้มีสิทธิเข้าถึง ความรับผิดชอบต่อผลการกระทำ

ในการบันทึกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ที่เกิดจากระบบควบคุมการประชุม ต้องมีการกำหนด มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการบันทึกข้อมูลดังกล่าว เพื่อให้สามารถทราบข้อมูลเกี่ยวกับ การติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งแสดงถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง ปลายทาง เวลา วันที่ ปริมาณ ระยะเวลา หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์นั้น นอกจากนี้ ในการเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ต้องใช้วิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยด้วยวิธีการ ที่เชื่อถือได้ คือ เก็บในสื่อที่สามารถรักษาความครบถ้วนถูกต้องแท้จริง และระบุตัวบุคคล ที่เข้าถึงสื่อ ดังกล่าวได้ มีระบบการเก็บรักษาความลับของข้อมูลที่จัดเก็บ และกำหนดชั้นความลับในการเข้าถึง ข้อมูลดังกล่าว เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของข้อมูล และไม่ให้ทั้งผู้ควบคุมระบบและผู้ดูแลระบบสามารถ แก้ไขข้อมูลที่เก็บรักษาไว้ เช่น การเก็บไว้ใน Centralized Log Server หรือการทำ Data Archiving หรือทำ Data Hashing เป็นต้น เว้นแต่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่ได้รับอนุญาตให้สามารถเข้าถึงข้อมูล ดังกล่าวได้ เช่น ผู้ตรวจสอบระบบสารสนเทศขององค์กร หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูล

จราจรทางคอมพิวเตอร์มีความถูกต้องและนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง ต้องตั้งนาฬิกาของอุปกรณ์บริการทุกชนิดให้ตรงกับเวลาอ้างอิงสากลด้วยเช่นกัน

๒. องค์ประกอบพื้นฐานของเครื่องมือและอุปกรณ์ในระบบควบคุมการประชุม ดังนี้

๒.๑ ทำให้ผู้ร่วมประชุมสามารถสื่อสารถึงกันได้ด้วยเสียงหรือทั้งเสียงและภาพโดยผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และหรือการโทรคมนาคม ทั้งประเภทที่ใช้สายและไร้สาย เช่น เครือข่ายโทรศัพท์ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายในองค์กรหรือแลน เครือข่ายบริการสื่อสารร่วมระบบดิจิทัลหรือไอเอสดีเอ็น หรือเครือข่ายแบบ Wide Area Network : WAN เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เครือข่ายไมโครเวฟ เครือข่ายวิทยุโทรคมนาคม เครือข่ายการสื่อสารโดยใช้ดาวเทียม

๒.๒ เชื่อมโยงสถานที่ประชุมตั้งแต่สองแห่งขึ้นไปเข้าด้วยกัน

๒.๓ ทำให้ผู้ร่วมประชุมสามารถสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์ได้สองทาง

๒.๔ มีอุปกรณ์นำเข้าข้อมูลจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และหรือการโทรคมนาคม เช่น โทรศัพท์ กล้องโทรทัศน์ ไมโครโฟน เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องโทรสาร เครื่องกราฟภาพ

๒.๕ มีอุปกรณ์เพื่อทำหน้าที่เชื่อมโยงหรือแปลงสัญญาณเสียงหรือทั้งเสียงและภาพที่เหมาะสมกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และหรือการโทรคมนาคม ที่เอื้ออำนวยต่อการรับชมและรับฟังของผู้ร่วมประชุม แล้วแต่กรณี

นอกจากนี้ อาจมีองค์ประกอบพื้นฐานการทำงานเพิ่มเติม คือ มีอุปกรณ์แสดงผลข้อมูลที่ถูกส่งผ่านจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และหรือการโทรคมนาคมให้เป็นข้อมูลที่ผู้ร่วมประชุมสามารถรับรู้ได้ เช่น ลำโพง จอภาพ เครื่องฉายวิดีโอทัศน์ อุปกรณ์แสดงผลที่เป็นเอกสาร นอกจากนี้ กรณีมีการประชุมในห้องประชุมจะต้องมีการติดตั้งวัสดุเพื่อทำหน้าที่ซับเสียงที่เหมาะสมกับสภาพของห้องประชุม เพื่อป้องกันเสียงก้องหรือเสียงสะท้อน

๓. การจัดเตรียมความพร้อมของระบบควบคุมการประชุม เป็นการยืนยันว่า จะมีระบบควบคุมการประชุมที่พร้อมใช้งานก่อนที่จะดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนการดำเนินการเพื่อให้มีการใช้ระบบควบคุมเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนการจัดประชุมนั้น ถือเป็นหลักฐานสำคัญอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ในการยืนยันหรือการตรวจสอบว่าได้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ การยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรดังกล่าว อาจกระทำด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ อาทิ การจองห้องประชุมหรือระบบควบคุมการประชุมแบบออนไลน์ หรือการจองผ่านวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นแต่เป็นแบบออฟไลน์ เช่น จองผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ อีเมล

ส่วนการจัดให้มีผู้ควบคุมระบบที่สามารถบริหารจัดการระบบเพื่อตรวจสอบการทำงานและแก้ไขปัญหาให้กับผู้ร่วมประชุมโดยการเข้าถึงระบบแบบระยะไกลได้ด้วย นั้น ถือเป็นคุณลักษณะสำคัญของ

ระบบควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่จะต้องมี เพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นไปด้วยความราบรื่น ทั้งนี้ ระบบควบคุมการประชุมจะต้องพร้อมทำงานก่อนการประชุมเสมอ

๔. การบริหารจัดการระบบควบคุมการประชุมระหว่างการประชุม โดยให้ประธานในที่ประชุม และหรือผู้ควบคุมระบบจะต้องสามารถตัดสัญญาณเสียงหรือสัญญาณภาพ หรือทั้งสัญญาณเสียงและสัญญาณภาพ หรือหยุดการส่งข้อมูลให้เครื่องหรืออุปกรณ์สื่อสารของผู้ร่วมประชุมเครื่องใดเครื่องหนึ่งภายในระบบได้ทันที นั้น ก็เพื่อทำให้การประชุมเป็นไปตามความประสงค์ของผู้ร่วมประชุม กล่าวคือ ในบางช่วงหรือบางตอนของการประชุมอาจมีความจำเป็นต้องตัดสัญญาณเสียงหรือสัญญาณภาพ หรือทั้งสัญญาณเสียงและสัญญาณภาพ หรือหยุดการส่งข้อมูลให้เครื่องหรืออุปกรณ์สื่อสารของผู้ร่วมประชุมเครื่องใดเครื่องหนึ่ง อาทิ การประชุมลับ หรือการให้ผู้ร่วมประชุมพูดหรือแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคลหรือเฉพาะราย ซึ่งรวมทั้งหากมีเหตุจำเป็นหรือมีกรณีฉุกเฉิน ก็จะต้องสามารถตัดสัญญาณเสียงหรือสัญญาณภาพหรือทั้งสัญญาณเสียงและสัญญาณภาพ หรือหยุดการส่งข้อมูลให้เครื่องหรืออุปกรณ์สื่อสารของผู้ร่วมประชุมเครื่องหนึ่งได้ด้วยเช่นกัน

๕. การกำหนดให้ระบบควบคุมการประชุมสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่องและเรียบริ้อยด้วยการให้ผู้ร่วมประชุมทุกคนสามารถดูข้อมูลการประชุมที่กำลังนำเสนอในที่ประชุมผ่านเครื่องมือหรืออุปกรณ์สื่อสารของตนเองได้ตลอดระยะเวลาการประชุม นั้น ถือเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของระบบควบคุมการประชุมซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นอย่างยิ่ง เว้นแต่จะมีการตัดสัญญาณเสียง หรือทั้งสัญญาณเสียงและสัญญาณภาพ หรือหยุดการส่งข้อมูลให้เครื่องหรืออุปกรณ์สื่อสารของผู้ร่วมประชมนั้น โดยมีเหตุจำเป็นหรือมีกรณีฉุกเฉิน

๖. การตีความและการวินิจฉัยปัญหาอันเกิดจากการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การกำหนดให้ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นผู้รักษาการ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาอันเกิดจากการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ก็เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการพิจารณา ตีความ และวินิจฉัยปัญหาเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

การประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์กับผลบังคับใช้ทางกฎหมาย

นางสาวพิมพ์สิริ วิเศษโอาหารนนท์*

เมื่อกล่าวถึงการประชุมแต่เดิมเราจะมีถึงการประชุมในรูปแบบที่ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนต้องมาอยู่ต่อหน้ากันและอยู่ในสถานที่เดียวกันเพื่อประชุมปรึกษาหารือเรื่องหนึ่งเรื่องใด แต่ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นก็มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้กับการประชุม โดยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทำให้เกิดการประชุมในรูปแบบ Video Conference หรือที่เรียกว่า การประชุมทางไกลผ่านระบบจอภาพ เป็นการประชุมซึ่งผู้เข้าร่วมการประชุมไม่ต้องมาอยู่ต่อหน้ากันและไม่ต้องอยู่ในสถานที่เดียวกันทุกคน ซึ่งในภาคเอกชนมีการใช้การประชุมในรูปแบบนี้อย่างแพร่หลาย การประชุมทาง Video Conference นี้ทำให้เกิดความสะดวกในการประชุมมากขึ้น เนื่องจากผู้เข้าร่วมการประชุมไม่ต้องเดินทางมาประชุมในสถานที่เดียวกัน แต่ก็สามารถประชุมปรึกษาหารือกันได้ แต่ยังไม่มีความหมายรองรับผลการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในบทความนี้ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงลักษณะของการประชุมแบบ Video Conference กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และความเห็นทางกฎหมายเกี่ยวกับการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนบทวิเคราะห์เกี่ยวกับการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๑. ลักษณะของการประชุมแบบ Video Conference

การประชุมแบบ Video Conference หรือที่เรียกว่า การประชุมทางไกลผ่านระบบจอภาพ เป็นการประชุมติดต่อสื่อสารถึงกันระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ต่างสถานที่กันผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการประชุมดังกล่าวนี้ต้องสามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้ทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน^๑

๒. กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

เมื่อพิจารณากฎหมายที่กำหนดเรื่องการประชุมนั้น โดยส่วนใหญ่จะมีการกำหนดถึงการประชุมในรูปแบบปกติ คือ ผู้เข้าร่วมการประชุมต้องมาอยู่ต่อหน้ากันและในสถานที่เดียวกัน ส่วนกฎหมายที่กำหนดถึงการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น ในปัจจุบันยังมีการบัญญัติรองรับไว้ไม่มากนัก จากการตรวจสอบพบว่า ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ ได้มีการกำหนดความหมายของ “การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” และกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้อย่างชัดเจนและมีรายละเอียดมากกว่ากฎหมายฉบับอื่น ๆ สรุปได้ดังนี้

๒.๑ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ ได้มีการกำหนดความหมายของ “การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” ไว้ โดยกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยว่าต้องมีลักษณะตามที่กำหนดไว้จึงจะเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ ได้กำหนดขอบเขตการใช้บังคับว่า ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับนี้ไม่ใช้กับการประชุมใดบ้าง เรื่องใดที่ห้ามมิให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แนวทางการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และมาตรฐานของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนผลทางกฎหมายของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

* นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายกิจการพิเศษ กองกฎหมายไทย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑ <https://www.eta.or.th/>

(๑) ความหมาย “การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” ในประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ ได้กำหนดความหมายของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ว่า เป็นการประชุมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุมที่กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับผู้เข้าร่วมประชุมว่า ผู้ร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมจะต้องอยู่ในที่ประชุมแห่งเดียวกัน โดยผู้ร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรขณะที่มีการประชุม แต่ไม่จำเป็นต้องอยู่ในสถานที่เดียวกัน และสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ ๑) เมื่อพิจารณาความหมายดังกล่าว การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฯ นี้ จึงครอบคลุมทั้งการประชุมของหน่วยงานรัฐและการประชุมของหน่วยงานเอกชน ที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุม

นอกจากนี้ ได้กำหนดความหมายคำว่า “ผู้ร่วมประชุม” ไว้ว่า ให้หมายความรวมถึง กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ ของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการด้วย (ข้อ ๑)

(๒) ขอบเขตการใช้บังคับของประกาศฯ (ข้อ ๒)

ประกาศนี้ไม่ใช่บังคับกับการประชุมดังต่อไปนี้

- ๑) การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา
- ๒) การประชุมเพื่อจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล
- ๓) การประชุมเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ
- ๔) การประชุมอื่นที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(๓) การจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และผลของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

นอกจากจะดำเนินการตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแต่ละฉบับแล้ว ผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ (ข้อ ๓ วรรคหนึ่ง) และให้มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย (ข้อ ๓ วรรคหนึ่ง)

(๔) เรื่องที่ห้ามมิให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ห้ามมิให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องที่มีการกำหนดชั้นความลับตามระเบียบว่าด้วย การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ และเรื่องอื่นที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (ข้อ ๓ วรรคสอง) ซึ่งในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดชั้นความลับของสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการออกเป็น ๓ ชั้น คือ ๑) ลับที่สุด (TOP SECRET) ๒) ลับมาก (SECRET) และ ๓) ลับ (CONFIDENTIAL) (ข้อ ๑๕ ข้อ ๑๖ ข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘^๒)

^๒ข้อ ๑๕ ชั้นความลับของสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ แบ่งออกเป็น ๓ ชั้น คือ

(๑) ลับที่สุด (TOP SECRET)

(๒) ลับมาก (SECRET)

(๓) ลับ (CONFIDENTIAL)

ข้อ ๑๖ ลับที่สุด หมายความว่า ความลับที่มีความสำคัญที่สุดเกี่ยวกับบุคคลข้อมูลข่าวสาร วัตถุ สถานที่ และทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ซึ่งหากความลับดังกล่าวทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนรั่วไหลไปถึงบุคคลผู้ไม่มีหน้าที่ได้ทราบ จะทำให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรงที่สุด

ข้อ ๑๗ ลับมาก หมายความว่า ความลับที่มีความสำคัญมากเกี่ยวกับบุคคลข้อมูลข่าวสาร วัตถุ สถานที่ และทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ซึ่งหากความลับดังกล่าวทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนรั่วไหลไปถึงบุคคลผู้ไม่มีหน้าที่ได้ทราบ จะทำให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรง

ข้อ ๑๘ ลับ หมายความว่า ความลับที่มีความสำคัญเกี่ยวกับบุคคลข้อมูลข่าวสาร วัตถุ สถานที่ และทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน ซึ่งหากความลับดังกล่าวทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนรั่วไหลไปถึงบุคคลผู้ไม่มีหน้าที่ได้ทราบ จะทำให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งรัฐ

(๕) มาตรฐานของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ข้อ ๔) และการกำหนดมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาตินี้ใช้บังคับ โดยคำนึงถึงความสะดวกในการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย (ข้อ ๙)

ทั้งนี้ จากการตรวจสอบประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฯ ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ และต่อมาได้มีการออกประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องกระทำผ่านระบบควบคุมการประชุม^๓ ที่มีกระบวนการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ โดยให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพแล้วแต่กรณี ของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม รวมทั้งข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ที่เกิดจากการบันทึกดังกล่าว

นอกจากนี้ กระบวนการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ หรือมาตรฐานอื่นที่เทียบเท่า ไม่ว่าผู้ให้บริการระบบดังกล่าวจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ตาม

(๖) การส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุม

การส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมจะส่งโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดเก็บสำเนาหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมไว้เป็นหลักฐาน โดยจะจัดเก็บในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ (ข้อ ๕)

(๗) หน้าที่ของผู้จัดการประชุม มีดังต่อไปนี้

- ๑) ต้องจัดให้ผู้ร่วมประชุมแสดงตนเพื่อร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนร่วมการประชุม
- ๒) จัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือ และ
- ๓) จัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณี ของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นการประชุมลับ และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการประชุม (ข้อ ๖)

(๘) การจ่ายเบี้ยประชุม

ให้จ่ายเบี้ยประชุมแก่ผู้ร่วมประชุมซึ่งได้แสดงตนเข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ (ข้อ ๗)

^๓ข้อ ๓ ในประกาศนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“ระบบควบคุมการประชุม” หมายความว่า ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และ/หรืออุปกรณ์ สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ใด ๆ ทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย และมีการสื่อสาร ข้อมูลกันโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ/หรือการโทรคมนาคม เพื่อให้ผู้ร่วมประชุม สามารถเข้าถึงและใช้งานสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ไม่ว่าจะเป็นการประชุมด้วยเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๙) ผลทางกฎหมายของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ให้ถือว่าเป็นการประชุมโดยชอบด้วยกฎหมาย และห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาตินี้เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมาย ทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ ๘)

๒.๒ กฎหมายอื่นที่มีการบัญญัติเรื่องการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

นอกจากประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ ที่บัญญัติรองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแล้ว จากการตรวจสอบกฎหมายในปัจจุบันปรากฏว่า มีกฎหมายบางฉบับที่บัญญัติรองรับให้สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ในมาตรา ๗ กำหนดว่า หากมีความจำเป็นเร่งด่วนต้องมีการประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในระหว่างเวลานับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาใช้บังคับจนถึงวันประกาศผลการเลือก หรือวันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้บังคับจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยกรรมการแต่ละคนอาจอยู่ ณ สถานที่แตกต่างกันได้ และให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการบันทึกเสียงและภาพเก็บไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ซึ่งต่อมาได้มีการออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประชุมของคณะกรรมการการเลือกตั้งทั่วไป และการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๑ (อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘^๔ และมาตรา ๒๒^๕ แห่ง

^๔มาตรา ๑๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖ วรรคห้า การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าห้าคน จึงจะเป็นองค์ประชุม ในกรณีที่กรรมการคนใดไม่อาจมาประชุมได้ให้จดแจ้งเหตุอันไว้ในรายงานการประชุม การลงมติในการประชุมของคณะกรรมการให้ใช้คะแนนเสียงข้างมาก โดยประธานในที่ประชุมและกรรมการที่มาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติ และให้กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ในกรณีมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

การไม่เข้าประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุมตามวรรคสองโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าเป็นการจงใจฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการประชุมของคณะกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

^๕มาตรา ๒๒ นอกจากหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) หน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และกฎหมายอื่น

(๒) ออกข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และกฎหมายอื่น

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑๐) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการและสำนักงาน

ฯลฯ

ฯลฯ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕^๖ และมาตรา ๗^๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ และมาตรา ๕^๘ และมาตรา ๗^๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑) โดยในหมวด ๕ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ข้อ ๒๕ ได้กำหนดว่า หากประธานกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าเรื่องใดมีความจำเป็นเร่งด่วน ให้มีอำนาจเรียกประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยใช้วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยกรรมการแต่ละคนอาจอยู่ ณ สถานที่แตกต่างกันได้ และให้นำความในหมวด ๑ (บททั่วไป) หมวด ๒ (การประชุม) หมวด ๓ (การลงมติ) และหมวด ๔ (การจัดทำหนังสือลงมติของ

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการกำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งได้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

มาตรา ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ในระหว่างเวลานับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาใช้บังคับจนถึงวันประกาศผลการเลือก หากมีความจำเป็นเร่งด่วนต้องมีการประชุมคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการมีอำนาจประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยกรรมการแต่ละคนอาจอยู่ ณ สถานที่แตกต่างกันได้ และให้เลขาธิการดำเนินการบันทึกเสียงและภาพเก็บไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการกำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งได้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

มาตรา ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ในระหว่างเวลานับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งใช้บังคับจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้ง หากมีความจำเป็นเร่งด่วนต้องมีการประชุมคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการมีอำนาจประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยกรรมการแต่ละคนอาจอยู่ ณ สถานที่แตกต่างกันได้ และให้เลขาธิการดำเนินการบันทึกเสียงและภาพเก็บไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

คณะกรรมการ รายงานการประชุม และเอกสารการประชุม) มาใช้บังคับโดยอนุโลม และหากในหมวด ๑ ถึงหมวด ๔ มีขั้นตอนใดที่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งมีอำนาจให้งดเว้นการปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าวได้ หรืออาจให้ดำเนินการอย่างอื่นเพิ่มเติมได้ ตามที่เห็นสมควร

(๒) พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มีบทบัญญัติที่ให้คณะกรรมการ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) มีอำนาจในการออกหลักเกณฑ์กำหนดวิธีการประชุม ซึ่งต่อมา กสทช. ได้มีการออกหลักเกณฑ์กำหนดวิธีการประชุมโดยให้มีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีได้ ดังนี้

- ระเบียบคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ว่าด้วยข้อบังคับการประชุมคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ (ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ) โดยข้อ ๒๕ วรรคสอง^{๑๑} บัญญัติให้การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสามารถ ดำเนินการแบบทางไกลผ่านสื่อได้

- ระเบียบคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ว่าด้วยการประชุม ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการและคณะทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๓^{๑๒} และมาตรา ๕๘^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ) โดยข้อ ๑๑^{๑๔} บัญญัติให้คณะกรรมการในแต่ละคณะสามารถกำหนดวิธีการประชุม

^{๑๐}มาตรา ๒๓ การประชุม การลงมติ และการปฏิบัติงานของ กสทช. ให้เป็นไปตามระเบียบที่ กสทช. กำหนด

^{๑๑}ข้อ ๒๕ การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาในที่ประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน กรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการแบบทางไกลผ่านสื่อให้มีได้ในการประชุมแบบเปิดเผย แต่ต้องได้รับ การอนุมัติจากประธานล่วงหน้า

บุคคลผู้เข้าร่วมประชุมได้ นอกจากเลขานุการแล้วให้เป็นไปตามที่ประธานสั่งการ หรือประธานในที่ประชุม อนุญาต หรือตามมติของคณะกรรมการ

ให้ประธาน กรรมการ เลขานุการ และบุคคลผู้เข้าร่วมประชุมตามวรรคสาม ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ในการประชุมทุกครั้ง

^{๑๒}มาตรา ๓๓ ให้ กสทช. มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ กสทช. มอบหมายได้ ตามความจำเป็นและเหมาะสมสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของ กสทช.

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจะมอบหมายให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนไม่ได้ และ การสั่งการใด ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายนั้นจะต้องรายงานให้ กสทช. ทราบ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กสทช. กำหนด

อนุกรรมการต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗ ข.

^{๑๓}มาตรา ๕๘ ให้ กสทช. มีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปการบริหารงาน บุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นของสำนักงาน กสทช. โดยให้รวมถึงเรื่องดังต่อไปนี้ด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน และค่าตอบแทนอื่นของเลขานุการ กสทช. พนักงานและลูกจ้าง ของสำนักงาน กสทช. ตลอดจนค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายของกรรมการอื่นและอนุกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๔}ข้อ ๑๑ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการในแต่ละคณะ อาจกำหนดวิธีการประชุมนอกเหนือจากการประชุมตามปกติได้ แต่ทั้งนี้ วิธีการประชุมดังกล่าวจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วม ประชุมทุกคนสามารถสนทนาแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นและเห็นภาพการดำเนินการประชุมได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง ต้องจัดทำรายงานการประชุมหรือบันทึกการประชุมเป็นหนังสือ และให้ถือว่าการประชุมดังกล่าวเป็นการประชุมที่มีสิทธิได้ รับเบี้ยประชุมตามระเบียบนี้

นอกเหนือจากการประชุมตามปกติได้ แต่จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนสามารถสนทนาแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นและเห็นภาพการดำเนินการประชุมได้อย่างต่อเนื่อง

(๓) พระราชบัญญัติสถาบันอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๕๐

คณะกรรมการสถาบันอนุญาโตตุลาการได้ออกข้อบังคับสถาบันอนุญาโตตุลาการ ว่าด้วยคณะกรรมการคณะอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ (ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ (๕)^{๑๕} แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๕๐) โดยข้อ ๕/๑^{๑๖} กำหนดว่า คณะกรรมการสถาบันอนุญาโตตุลาการอาจประชุมโดยวิธีการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) หรือผ่านโทรศัพท์ (Teleconference) หรือผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบอื่นได้

(๔) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๔ (ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒๑^{๑๗} ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมาตรา ๓/๑^{๑๘} แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕) ในมาตรา ๘ วรรคสาม^{๑๙} ได้บัญญัติให้นายกรัฐมนตรีสามารถกำหนดวิธีการประชุมคณะรัฐมนตรีโดยวิธีอื่นใด ซึ่งผู้ร่วมประชุมสามารถปรึกษาหารือกันได้แม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันก็ได้

^{๑๕}มาตรา ๑๘ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของสถาบันและโดยเฉพาะให้มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

๑.๒๓ ๑.๒๓

(๕) ออกข้อบังคับว่าด้วยการประนอมข้อพิพาทและอนุญาโตตุลาการ

๑.๒๓ ๑.๒๓

^{๑๖}ข้อ ๕/๑ คณะกรรมการอาจประชุมโดยวิธีการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) หรือผ่านโทรศัพท์ (Teleconference) หรือผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบอื่น

^{๑๗}มาตรา ๒๒๑ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกาโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

^{๑๘}มาตรา ๓/๑ การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน

การจัดสรรงบประมาณ และการบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ต้องคำนึงถึงหลักการตามวรรคหนึ่ง

ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรานี้ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติก็ได้

^{๑๙}มาตรา ๘ การประชุมคณะรัฐมนตรี ในกรณีปกติให้ดำเนินการได้เมื่อมีรัฐมนตรีเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนคณะรัฐมนตรีทั้งหมดที่มีอยู่

ในกรณีจำเป็นเพื่อเป็นการรักษาประโยชน์สำคัญของประเทศ หรือมีกรณีฉุกเฉินหรือเพื่อประโยชน์ในการรักษาความลับ นายกรัฐมนตรีอาจพิจารณาเรื่องใดกับรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องตามที่นายกรัฐมนตรีเห็นสมควรเพื่อมีมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นได้ และเมื่อมีการประชุมเป็นกรณีปกติให้นายกรัฐมนตรีแจ้งให้ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีทราบมติของคณะรัฐมนตรีดังกล่าวด้วย

วิธีการประชุมคณะรัฐมนตรีจะดำเนินการโดยเชิญรัฐมนตรีมาร่วมประชุม ณ สถานที่ที่กำหนด หรือโดยวิธีอื่นใดซึ่งผู้ร่วมประชุมสามารถปรึกษาหารือกันได้แม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

(๕) พระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗ (ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒๑^{๒๐} ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และมาตรา ๓ (๔)^{๒๑} แห่งพระราชบัญญัติการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินบางประเภทตามงบประมาณรายจ่าย พ.ศ. ๒๕๑๘) ในมาตรา ๑๔^{๒๒} ได้บัญญัติเกี่ยวกับองค์ประชุมและมีสิทธิเบี่ยงประชุมว่า การประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่จะเป็นองค์ประชุม และมีสิทธิเบี่ยงประชุมนั้น ให้รวมถึงการประชุมที่ทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการ หรือคำสั่งที่จัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ กำหนดให้สามารถใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้กรรมการหรืออนุกรรมการไม่จำเป็นต้องปรากฏตัวในที่ประชุมด้วย โดยให้ถือว่ากรรมการหรืออนุกรรมการซึ่งใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีดังกล่าว ร่วมประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการนั้น และมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุม

๒.๓ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด สมาคมการค้า และหอการค้า

จากการตรวจสอบทบัญญัติเรื่องการประชุมของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บริษัทมหาชนจำกัดตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ สมาคมการค้าตามพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ และหอการค้าตามพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ ยังไม่มีทบัญญัติที่กำหนดให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม เมื่อมีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ออกมาใช้บังคับ จึงมีผลทำให้ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด สมาคมการค้า และหอการค้า สามารถจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งตามแนวทางของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้กำหนดว่า ต้องกำหนดเรื่องการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ในข้อบังคับของบริษัทมหาชนจำกัดด้วย

ทั้งนี้ กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ได้ทำคำชี้แจงกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชน

^{๒๐}อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๑๗

^{๒๑}มาตรา ๓ การจ่ายเงินตามงบประมาณรายจ่ายในประเภทดังต่อไปนี้ ให้กระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา
๓) ๔) ๕) ๖) ๗) ๘) ๙) ๑๐) ๑๑) ๑๒) ๑๓) ๑๔) ๑๕) ๑๖) ๑๗) ๑๘) ๑๙) ๒๐) ๒๑) ๒๒) ๒๓) ๒๔) ๒๕) ๒๖) ๒๗) ๒๘) ๒๙) ๓๐) ๓๑) ๓๒) ๓๓) ๓๔) ๓๕) ๓๖) ๓๗) ๓๘) ๓๙) ๔๐) ๔๑) ๔๒) ๔๓) ๔๔) ๔๕) ๔๖) ๔๗) ๔๘) ๔๙) ๕๐) ๕๑) ๕๒) ๕๓) ๕๔) ๕๕) ๕๖) ๕๗) ๕๘) ๕๙) ๖๐) ๖๑) ๖๒) ๖๓) ๖๔) ๖๕) ๖๖) ๖๗) ๖๘) ๖๙) ๗๐) ๗๑) ๗๒) ๗๓) ๗๔) ๗๕) ๗๖) ๗๗) ๗๘) ๗๙) ๘๐) ๘๑) ๘๒) ๘๓) ๘๔) ๘๕) ๘๖) ๘๗) ๘๘) ๘๙) ๙๐) ๙๑) ๙๒) ๙๓) ๙๔) ๙๕) ๙๖) ๙๗) ๙๘) ๙๙) ๑๐๐)

(๔) เบี้ยประชุมกรรมการ

๓) ๔) ๕) ๖) ๗) ๘) ๙) ๑๐) ๑๑) ๑๒) ๑๓) ๑๔) ๑๕) ๑๖) ๑๗) ๑๘) ๑๙) ๒๐) ๒๑) ๒๒) ๒๓) ๒๔) ๒๕) ๒๖) ๒๗) ๒๘) ๒๙) ๓๐) ๓๑) ๓๒) ๓๓) ๓๔) ๓๕) ๓๖) ๓๗) ๓๘) ๓๙) ๔๐) ๔๑) ๔๒) ๔๓) ๔๔) ๔๕) ๔๖) ๔๗) ๔๘) ๔๙) ๕๐) ๕๑) ๕๒) ๕๓) ๕๔) ๕๕) ๕๖) ๕๗) ๕๘) ๕๙) ๖๐) ๖๑) ๖๒) ๖๓) ๖๔) ๖๕) ๖๖) ๖๗) ๖๘) ๖๙) ๗๐) ๗๑) ๗๒) ๗๓) ๗๔) ๗๕) ๗๖) ๗๗) ๗๘) ๗๙) ๘๐) ๘๑) ๘๒) ๘๓) ๘๔) ๘๕) ๘๖) ๘๗) ๘๘) ๘๙) ๙๐) ๙๑) ๙๒) ๙๓) ๙๔) ๙๕) ๙๖) ๙๗) ๙๘) ๙๙) ๑๐๐)

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ การจ่ายเงิน วิธีการเบิกจ่าย อัตราการจ่าย ของผู้มีสิทธิได้รับเงินนั้นและหลักเกณฑ์อื่น ตามที่เห็นสมควร

^{๒๒}มาตรา ๑๔ การประชุมของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ ต้องมีกรรมการหรืออนุกรรมการร่วมประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการหรืออนุกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม และมีสิทธิเบี่ยงประชุมตามพระราชกฤษฎีกานี้ เว้นแต่ทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการ หรือคำสั่งที่จัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการนั้นจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

การประชุมตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงการประชุมที่ทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการ หรือคำสั่งที่จัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการกำหนดให้สามารถใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้กรรมการหรืออนุกรรมการไม่จำเป็นต้องปรากฏตัวในที่ประชุมด้วย โดยให้ถือว่ากรรมการหรืออนุกรรมการซึ่งใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีดังกล่าว ร่วมประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการนั้น และมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุม

จำกัด สมาคมการค้า และหอการค้า ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ (ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙) เพื่อวางแนวทางในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

๑) ข้อบังคับ : ในกรณีที่บริษัทมหาชนจำกัด สมาคมการค้า และหอการค้า ประสงค์จะประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะต้องมีการกำหนดเรื่องการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ในข้อบังคับของบริษัทมหาชนจำกัด สมาคมการค้า หรือหอการค้า

๒) การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ : ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด สมาคมการค้า และหอการค้า ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗

๓) การส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมเพื่อจัดให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ : ให้ดำเนินการตามวิธีการและระยะเวลาที่กฎหมายหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมนั้นได้กำหนดไว้ หรือจะส่งโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แทนก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องส่งตามระยะเวลาและลงโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ตามที่กฎหมายหรือข้อบังคับนั้น ๆ กำหนดไว้ด้วย

๔) การส่งเอกสารหลักฐานประกอบคำขอจดทะเบียน

- กรณีการขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด สมาคมการค้า และหอการค้า ที่ลงชื่อโดยผู้มีอำนาจตามที่จดทะเบียนไว้ ซึ่งอาศัยมติที่ประชุมที่ได้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ : ให้ผู้ขอจดทะเบียนส่งเอกสารหลักฐานประกอบคำขอจดทะเบียนเป็นไปตามหลักเกณฑ์เดิม

- กรณีการขอจดทะเบียนที่มีได้ลงชื่อโดยผู้มีอำนาจตามที่จดทะเบียนไว้หรือมีคำโต้แย้งคัดค้านการจดทะเบียน ซึ่งอาศัยมติที่ประชุมที่ได้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ : ให้ผู้ขอจดทะเบียนส่งเอกสารหลักฐานประกอบคำขอจดทะเบียนเพิ่มเติมให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ จากการตรวจสอบบทบัญญัติเรื่องการประชุมคณะกรรมการในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับปัจจุบัน) ยังไม่มีการบัญญัติให้คณะกรรมการสามารถประชุมโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีไว้ โดยในมาตรา ๗๙^{๒๓} ได้กำหนดไว้แต่เพียงว่า คณะกรรมการต้องประชุมอย่างน้อยสามเดือนต่อครั้ง ณ ท้องที่อันเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของบริษัทหรือจังหวัดใกล้เคียง เว้นแต่ข้อบังคับของบริษัทจะกำหนดให้มีการประชุม ณ ท้องที่อื่น ต่อมากระทรวงพาณิชย์ได้มีการเสนอแก้ไขบทบัญญัติมาตราดังกล่าว เพื่อให้การประชุมคณะกรรมการสามารถดำเนินการผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีได้ ซึ่งในปัจจุบันก็ยังไม่ผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแต่อย่างใด^{๒๔}

๓. ความเห็นทางกฎหมายเกี่ยวกับการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

เมื่อการประชุมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้มีทั้งการประชุมในรูปแบบปกติ คือ การประชุมที่ผู้เข้าร่วมประชุมต้องมาอยู่ต่อหน้ากันและในสถานที่เดียวกัน และการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า หากในบทบัญญัติของกฎหมายบัญญัติถึงเรื่องการประชุม จะสามารถ

^{๒๓}มาตรา ๗๙ คณะกรรมการต้องประชุมอย่างน้อยสามเดือนต่อครั้ง ณ ท้องที่อันเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของบริษัทหรือจังหวัดใกล้เคียง เว้นแต่ข้อบังคับของบริษัทจะกำหนดให้มีการประชุม ณ ท้องที่อื่น

^{๒๔}ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ดำเนินการให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้ให้ความเห็นเรื่อง การจัดประชุมโดยวิธีอื่นใดซึ่งผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน^{๒๕} (เรื่องเสร็จที่ ๑๑๓๓/๒๕๕๕) ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานหรือมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความเห็นได้ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงานจะจัดประชุมโดยวิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้ร่วมประชุมสามารถปรึกษาหารือกันได้ แม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน จะสามารถทำได้หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) มีความเห็นว่าการประชุมของคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงานเป็นคณะกรรมการที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติแต่งตั้งขึ้น (โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๙^{๒๖} วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕) ซึ่งการประชุมของคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงานต้องเป็นไปตามมาตรา ๙ วรรคสาม ที่บัญญัติให้นำมาตรา ๗^{๒๗} (เรื่องหลักเกณฑ์เกี่ยวกับองค์ประชุมที่ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด และวิธีการได้มาซึ่งประธานในที่ประชุมในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม หรือกรณีที่ประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม) และมาตรา ๘^{๒๘} (หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมและการออกเสียงลงคะแนนของกรรมการ) มาใช้บังคับโดยอนุโลม จึงเห็นได้ว่า จากบทบัญญัติมาตรา ๗ การประชุมต้องเป็นการประชุมโดยวิธีที่กรรมการต้องมาประชุมร่วมกันในสถานที่เดียวกันเท่านั้น และไม่มีบทบัญญัติอื่นใดในพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่บัญญัติให้คณะกรรมการที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติแต่งตั้งขึ้นสามารถจัดการประชุมโดยวิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงานจึงไม่อาจจัดประชุมโดยวิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่องซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมสามารถปรึกษาหารือกันได้แม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันได้

^{๒๕}ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๑๖๙๓ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^{๒๖}มาตรา ๙ คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติอาจแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติมอบหมายได้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

การประชุมของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง หรือของคณะอนุกรรมการตามวรรคสองให้นำมาตรา ๗ และมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^{๒๗}มาตรา ๗ การประชุมคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมครั้งใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

^{๒๘}มาตรา ๘ การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ส่วนการที่มาตรา ๑๔^{๒๔} แห่งพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติเกี่ยวกับองค์ประชุมและสิทธิเบี่ยงประชุมนั้น บทบัญญัติดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดหลักเกณฑ์ การจ่ายเบี้ยประชุมสำหรับการประชุมที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการ หรือคำสั่ง ที่จัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการกำหนดให้สามารถใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่องเท่านั้น มิได้เป็นการบัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประชุมให้ สามารถใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่องไว้แต่ประการใด

ประเด็นที่สอง หากไม่สามารถจัดประชุมโดยวิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่องแล้ว จะต้องดำเนินการอย่างไรจึงจะสามารถจัดประชุมโดย วิธีการดังกล่าวได้ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) มีความเห็นว่า เมื่อไม่มีบทบัญญัติใน พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้จัดการประชุมด้วยวิธีการ เช่นว่านั้นได้แล้ว หากคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงานประสงค์จะจัดประชุมโดยวิธีการดังกล่าวต้อง ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อเพิ่ม บทบัญญัติเกี่ยวกับการประชุมโดยวิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้ อย่างต่อเนื่องไว้ในกฎหมายดังกล่าวเสียก่อน หรือมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้อำนาจออกหลักเกณฑ์ กำหนดวิธีการประชุม และได้ออกหลักเกณฑ์กำหนดวิธีการประชุมโดยการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยี เช่นว่านั้น

๔. กฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการประชุมทางอิเล็กทรอนิกส์

จากการศึกษากฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการประชุมของมลรัฐบางมลรัฐในสหรัฐอเมริกา เช่น Alabama Alaska ได้มีการกำหนดความหมายของคำว่า การประชุม (Conference) ไว้ว่า หมายถึง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ไม่ว่าจะด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร โดยผู้เข้าร่วมประชุมอาจเป็นหน่วยงาน ของรัฐด้วยกันเอง (Quorum of a governmental body) หรือเป็นหน่วยงานของรัฐกับเอกชน โดยในการ ประชุมเป็นการพิจารณาดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานนั้น นอกจากนี้ ได้กำหนดความหมาย ของคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” (governmental body) โดยให้หมายความถึง คณะกรรมการ หรือหน่วยงาน ภายในของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

สำหรับหลักเกณฑ์การประชุมของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการประชุมระหว่าง หน่วยงานของรัฐด้วยกันเองหรือการประชุมระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชน จะต้องกระทำโดยเปิดเผย และต้องอยู่ต่อหน้ากันในที่ประชุมทุกคน เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิที่จะเข้าถึงข้อมูลที่อาจมีผลกระทบต่อ ตนเองได้

^{๒๔}มาตรา ๑๔ การประชุมของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการต้องมีกรรมการหรืออนุกรรมการร่วม ประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการหรืออนุกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม และมีสิทธิเบี่ยงประชุมตาม พระราชกฤษฎีกานี้ เว้นแต่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการ หรือคำสั่งที่จัดให้มีคณะกรรมการหรือ คณะอนุกรรมการนั้นจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

การประชุมตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงการประชุมที่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการ หรือคำสั่งที่จัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการกำหนดให้สามารถใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถ ถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้กรรมการหรืออนุกรรมการไม่จำเป็นต้องปรากฏตัวในที่ประชุมด้วย โดยให้ถือว่า กรรมการหรืออนุกรรมการซึ่งใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีดังกล่าว ร่วมประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ นั้น และมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุม

ในมลรัฐ Alabama ได้มีการตรากฎหมายที่เรียกว่า Open Meeting Act ขึ้น เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการประชุมของหน่วยงานของรัฐ มีขึ้นเพื่อใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐ และรวมถึง คณะกรรมการต่าง ๆ ด้วย โดยกำหนดให้การประชุมต้องกระทำโดยเปิดเผยและต้องอยู่ในที่ประชุมทุกคน อย่างไรก็ตามก็ได้มีการกำหนดข้อยกเว้นในบางกรณี เช่น การประชุมที่มีองค์ประกอบของผู้แทนที่มาจาก counties มากกว่าสองถึงสามแห่งขึ้นไป หรือเป็นเรื่องเร่งด่วนจำเป็น ให้สามารถประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยมีการกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยว่า ต้องมีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมที่มาแสดงตนในสถานที่ที่กำหนดไว้ครบตามจำนวนองค์ประชุม และในการประชุมนั้นต้องจัดให้ประชาชนสามารถได้ยินการโต้ตอบของผู้เข้าร่วมประชุมตลอดการประชุมด้วย^{๓๐} หากเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ไม่สามารถได้ยินเสียงการประชุมได้ต้องยกเลิกหรือพักการประชุมทันที^{๓๑}

ในกรณีที่จะนำมาปรับใช้กับประเทศไทยอาจมีประเด็นที่ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม ในหลักการเรื่องการเปิดเผยข้อมูล (openness) ต่อสาธารณะ โดยเฉพาะการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง รวมทั้งระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชนด้วย

๕. บทวิเคราะห์เกี่ยวกับการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

โดยที่กฎหมายส่วนใหญ่ในปัจจุบันที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการประชุมยังไม่มีบทบัญญัติรองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลบังคับใช้ได้ตามกฎหมาย ต่อมาจึงมีการออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ ฯ เพื่อเป็นกฎหมายกลางที่กำหนดให้การประชุมบางอย่างที่กฎหมายต่าง ๆ บัญญัติให้ต้องมีการประชุม นอกจากจะดำเนินการตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแต่ละฉบับแล้ว จะจัดให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้ถือว่าการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศนี้ เป็นการประชุมโดยชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐาน ในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยตามที่ประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนดด้วย ผู้เขียนมีความเห็นว่า ในกรณีที่จะมีการยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ฯ และรัฐยังมีนโยบายที่จะให้การประชุมที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องประชุมสามารถใช้วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้และให้มีผลบังคับใช้ได้ตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการประชุมระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง การประชุมระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชน หรือการประชุมระหว่างเอกชนด้วยกัน จึงสมควรมีการออกกฎหมายกลางเพื่อรองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมาย โดยมีข้อพิจารณาดังนี้

(๑) รูปแบบการออกกฎหมาย

๑) การออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เห็นว่า การออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๑ (๘)^{๓๒} แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

^{๓๐}Alabama Code § 36-25A-5.1 – Telephone or Video Conference

^{๓๑}<https://www.rcfp.org>

^{๓๒}มาตรา ๑๑ นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑) ๒) ๓) ๔) ๕) ๖) ๗) ๘) ๙) ๑๐) ๑๑) ๑๒) ๑๓) ๑๔) ๑๕) ๑๖) ๑๗) ๑๘) ๑๙) ๒๐) ๒๑) ๒๒) ๒๓) ๒๔) ๒๕) ๒๖) ๒๗) ๒๘) ๒๙) ๓๐) ๓๑) ๓๒) ๓๓) ๓๔) ๓๕) ๓๖) ๓๗) ๓๘) ๓๙) ๔๐) ๔๑) ๔๒) ๔๓) ๔๔) ๔๕) ๔๖) ๔๗) ๔๘) ๔๙) ๕๐)

๑) ๒) ๓) ๔) ๕) ๖) ๗) ๘) ๙) ๑๐) ๑๑) ๑๒) ๑๓) ๑๔) ๑๕) ๑๖) ๑๗) ๑๘) ๑๙) ๒๐) ๒๑) ๒๒) ๒๓) ๒๔) ๒๕) ๒๖) ๒๗) ๒๘) ๒๙) ๓๐) ๓๑) ๓๒) ๓๓) ๓๔) ๓๕) ๓๖) ๓๗) ๓๘) ๓๙) ๔๐) ๔๑) ๔๒) ๔๓) ๔๔) ๔๕) ๔๖) ๔๗) ๔๘) ๔๙) ๕๐)

(๘) วางระเบียบปฏิบัติราชการ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปโดยรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพเท่าที่มิขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติหรือกฎหมายอื่น

๑) ๒) ๓) ๔) ๕) ๖) ๗) ๘) ๙) ๑๐) ๑๑) ๑๒) ๑๓) ๑๔) ๑๕) ๑๖) ๑๗) ๑๘) ๑๙) ๒๐) ๒๑) ๒๒) ๒๓) ๒๔) ๒๕) ๒๖) ๒๗) ๒๘) ๒๙) ๓๐) ๓๑) ๓๒) ๓๓) ๓๔) ๓๕) ๓๖) ๓๗) ๓๘) ๓๙) ๔๐) ๔๑) ๔๒) ๔๓) ๔๔) ๔๕) ๔๖) ๔๗) ๔๘) ๔๙) ๕๐)

๑) ๒) ๓) ๔) ๕) ๖) ๗) ๘) ๙) ๑๐) ๑๑) ๑๒) ๑๓) ๑๔) ๑๕) ๑๖) ๑๗) ๑๘) ๑๙) ๒๐) ๒๑) ๒๒) ๒๓) ๒๔) ๒๕) ๒๖) ๒๗) ๒๘) ๒๙) ๓๐) ๓๑) ๓๒) ๓๓) ๓๔) ๓๕) ๓๖) ๓๗) ๓๘) ๓๙) ๔๐) ๔๑) ๔๒) ๔๓) ๔๔) ๔๕) ๔๖) ๔๗) ๔๘) ๔๙) ๕๐)

ระเบียบตาม (๘) เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ใช้บังคับได้

เป็นการวางระเบียบปฏิบัติราชการเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปโดยรวดเร็ว แต่เมื่อพิจารณาเนื้อหาของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ฯ แล้ว จะมีได้จำกัดเฉพาะการวางระเบียบปฏิบัติราชการเท่านั้น แต่เป็นการรองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลบังคับใช้ตามกฎหมายด้วย และได้จำกัดเฉพาะการประชุมของหน่วยงานรัฐผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการประชุมของภาคเอกชนที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องประชุมด้วย จึงเห็นว่า การออกกฎหมายในรูปแบบของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีจึงไม่น่าจะเหมาะสม

๒) การตราเป็นพระราชบัญญัติ เห็นว่า โดยที่เนื้อหาของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ฯ ได้มีการบัญญัติให้การประชุมตามที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุม นอกจากจะดำเนินการตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแต่ละฉบับแล้ว ผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และได้บัญญัติรับรองผลของการประชุมไว้ด้วยว่า ให้ถือว่าการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นการประชุมโดยชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ ยังห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาตินี้เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมาย ทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยตามประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วย ซึ่งสาระสำคัญตามที่กล่าวมาต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการด้วย หากจะแก้ไขเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติแต่ละฉบับที่กำหนดเรื่องการประชุมจะต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหลายฉบับ ทำให้มีความยุ่งยากและใช้เวลานาน จึงเห็นว่า สมควรตราเป็นพระราชบัญญัติฉบับใหม่เพื่อให้เป็นกฎหมายกลางเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดให้สามารถใช้บังคับกับการประชุมที่มีกฎหมายต่าง ๆ บัญญัติให้ต้องประชุมได้ทั้งหมดในคราวเดียว ไม่ว่าจะเป็นการประชุมของภาครัฐหรือการประชุมของภาคเอกชน

ทั้งนี้ ในการตราพระราชบัญญัติจะต้องดำเนินการตามมาตรา ๗๗^{๓๓} ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงพอเท่าที่จำเป็น และก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน และต้องดำเนินการมติดคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตาม

^{๓๓}มาตรา ๗๗ รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงพอเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

บทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญฯ และเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วย

(๒) เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติฯ

ในการตราเป็นพระราชบัญญัติฉบับใหม่เพื่อให้เป็นกฎหมายกลางเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดเป็นทางเลือกให้การประชุมที่มีกฎหมายต่าง ๆ บัญญัติให้ต้องประชุมสามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ นั้น ควรกำหนดสาระสำคัญในเรื่องหลักไว้ในทำนองเดียวกับที่กำหนดไว้ในประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฯ โดยมีข้อสังเกตเพิ่มเติมดังนี้

- ความหมายของ “การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” เมื่อพิจารณานิยาม “การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” ในข้อ ๑ ของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฯ ที่กำหนดว่าการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะต้องมีผู้ร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมต้องอยู่ในที่ประชุมแห่งเดียวกัน และผู้ร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรขณะที่มีการประชุม แม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน และสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แล้วมีข้อสังเกตว่า การกำหนดให้ผู้ร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมต้องอยู่ในที่ประชุมแห่งเดียวกัน และผู้ร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรขณะที่มีการประชมนั้น อาจเป็นเงื่อนไขที่ทำให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในหลายกรณีไม่ตกอยู่ภายใต้ร่างพระราชบัญญัติฯ นี้ เช่น ในกรณีที่ผู้ประสงค์จะเข้าร่วมการประชุมเดินทางไปต่างประเทศหรือมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศ เป็นต้น ในกรณีนี้ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าจะไม่จำเป็นต้องจำกัดกรอบไว้ว่า ผู้ร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมต้องอยู่ในที่ประชุมแห่งเดียวกันและผู้ร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรขณะที่มีการประชมนั้น เนื่องจากโดยสภาพของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นการประชุมที่ผู้เข้าร่วมการประชุมจะอยู่ในสถานที่ใดก็ได้ แต่ต้องมีระบบควบคุมการประชุมและมีมาตรฐานความมั่นคงปลอดภัยตามที่กำหนด

- การกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการรองรับสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำเป็นต้องกำหนดให้กระทำผ่านระบบควบคุมการประชุมที่มีมาตรฐานในการรักษาความมั่นคงปลอดภัย และต้องเป็นระบบที่เชื่อถือได้ โดยในปัจจุบันมีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยระบบควบคุมการประชุมดังกล่าวนั้นยังต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ (และฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๖) หรือมาตรฐานอื่นที่เทียบเท่า ไม่ว่าผู้ให้บริการระบบดังกล่าวจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนด้วย อย่างไรก็ตามมีข้อพิจารณาว่า การกำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องกระทำผ่านระบบควบคุมการประชุมที่มีกระบวนการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศนั้น ต้องมีความชัดเจนเพียงพอและสามารถดำเนินการได้จริงในทางปฏิบัติ ในกรณีดังกล่าวต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

- การดำเนินการในเรื่องที่เป็นสาระสำคัญของการประชุมอาจต้องพิจารณากำหนดไว้ให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เช่น โดยลักษณะของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีผู้เข้าร่วมประชุมอยู่ในหลายสถานที่ จึงควรพิจารณาด้วยว่า เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นจะถือว่าสถานที่ใดเป็นที่ที่มูลคดีเกิดขึ้น นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงวิธีการแสดงตนของผู้เข้าร่วมประชุมว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อให้มีการยืนยันตัวตนได้ว่าเป็นบุคคลที่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมหรือได้รับมอบหมายจริงหรือไม่ หรือเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องที่ประชุมจริงหรือไม่ การนับองค์ประชุมและการลงมติจะมีวิธีการดำเนินการอย่างไร และเมื่อเป็นการออกกฎหมายรองรับให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลบังคับใช้ได้ตามกฎหมาย จึงควร

กำหนดไว้ด้วยว่า หากในระหว่างการประชุมดังกล่าวมีข้อขัดข้องใดเกี่ยวกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ไม่ถึงกับเป็นการกระทบต่อสาระสำคัญของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก็อาจให้ถือว่าเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ชอบแล้ว เป็นต้น

- สำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับระบบควบคุมการประชุม เช่น ระบบควบคุมการประชุมจะต้องมีการบันทึกเสียงและภาพในการประชุมตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม การจัดทำช่องทางการสื่อสารหรือการเจรจาติดต่อระหว่างกันได้ตลอดเวลา การเชื่อมโยงสถานที่ประชุมตั้งแต่สองแห่งเข้าด้วยกัน การจัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ การบริหารจัดการระบบควบคุมการประชุมในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นให้มีการตัดสัญญาณเสียงและสัญญาณภาพหรือหยุดการส่งข้อมูลภายในระบบได้ทันที กรณีต่าง ๆ เป็นเรื่องในทางเทคนิค จึงควรกำหนดบทบัญญัติที่เป็นกรอบการดำเนินการไว้ในพระราชบัญญัติว่า หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับระบบควบคุมการประชุม รวมทั้งมาตรฐานในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยสอดคล้องกับเทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

กล่าวโดยสรุป การตราพระราชบัญญัติในลักษณะที่เป็นกฎหมายกลางเพื่อรองรับให้การประชุมต่าง ๆ ที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องประชุม สามารถทำการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้และมีผลใช้บังคับในทางกฎหมายด้วย ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงบวก เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับทั้งภาครัฐและภาคเอกชนโดยการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้กับการทำงาน ในส่วนของภาครัฐก็จะสามารถจัดการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ แม้ว่าจะเป็นการประชุมที่ต้องมีการจ่ายเบี้ยประชุมก็ตาม ในส่วนของภาคเอกชน โดยเฉพาะบริษัทมหาชนจำกัดและบริษัทจำกัดก็จะเกิดความมั่นใจได้ว่า การประชุมที่มีกฎหมายบัญญัติ หากเลือกใช้วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็จะได้รับการรับรองว่า เป็นการประชุมที่มีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมาย นอกจากนี้ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ยังช่วยประหยัดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปเข้าร่วมประชุม ช่วยลดความหนาแน่นของการจราจร และลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมด้วย ทั้งนี้ การที่ประเทศไทยมีกฎหมายที่ทันสมัยและสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นปัจจัยหนึ่งในการช่วยอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) ช่วยส่งเสริมให้เกิดการลงทุนจากต่างชาติ และช่วยให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ต่อไป

บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกต

ของพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓*

ราชกิจจานุเบกษา ได้เผยแพร่พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓^๑ เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๓ เพื่อปรับปรุงกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ นอกจากนี้ที่ผ่านมามีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่องการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ แม้ประกาศฉบับดังกล่าวจะได้วางหลักเกณฑ์การปฏิบัติในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์^๒ ไว้แล้ว แต่ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมยังคงต้องอยู่ในสถานที่เดียวกัน ทำให้ผู้ซึ่งต้องเข้าร่วมประชุมในสถานที่เดียวกันดังกล่าว มีความเสี่ยงที่จะได้รับเชื้อโรคจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ สูง อันไม่สอดคล้องกับการเว้นระยะห่างทางสังคม นอกจากนี้หลักเกณฑ์เดิมที่มีอยู่ยังได้กำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพการทำงานทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมทั้งเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอันส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเอกชน ต้องเลื่อนประชุมโดยไม่มีกำหนด สถานการณ์ดังกล่าวจึงมีผลกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น จึงมีการประกาศใช้พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ขึ้น ซึ่งมีข้อดี ดังต่อไปนี้

ข้อดีของพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการประชุมที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุมโดยที่ผู้ร่วมประชุมสามารถทำการประชุมเพื่อปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งประเด็นการประชุมใดที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ผู้ร่วมประชุมสามารถร่วมกันวิเคราะห์และชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุมนั้น เพื่อให้สามารถดำเนินการในประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไปได้

*เรียบเรียงโดย นางสาวจิตรกาน เจียรตระกูล วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

^๑ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๗ ตอนที่ ๓๐ ก (๑๙ เมษายน ๒๕๖๓): ๒๐-๒๓.

^๒ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่องการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์, ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๑ ตอนพิเศษ ๑๒๔ ง (๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗): ๑๑-๑๒.

ในห้วงเวลาการเกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โดยมีต้องเลื่อนการประชุมออกไปอย่างไม่มีกำหนด ตลอดจนส่งผลให้การประชุมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญภายในองค์กรสามารถขับเคลื่อนและดำเนินงานส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปได้ นอกจากนี้ จากบทนิยามตามบทบัญญัติกฎหมายฉบับนี้ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายความว่า การประชุมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุมที่ได้กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ร่วมประชุมมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน และสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นั้น การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จึงเป็นการลดความเสี่ยงโอกาสการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ที่อาจเกิดขึ้นจากการเดินทางมาร่วมประชุม ณ สถานที่แห่งเดียวกันได้

ข้อสังเกตของพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แม้มีความสำคัญ แต่ความน่าเชื่อถือและความปลอดภัยของข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ควรให้ความสำคัญเนื่องด้วยมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญ ดังนี้

ประเด็นการยืนยันตัวตนของผู้ร่วมประชุม ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่จะยืนยันว่าบุคคลใดเป็นผู้มีสิทธิในการเข้าร่วมประชุม แสดงความคิดเห็นและออกเสียงลงมติ หากบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาในระบบการจัดการประชุมย่อมทำให้การประชุมเป็นการประชุมที่ไม่ชอบได้ ดังนั้น สิ่งสำคัญก่อนการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จึงพึงต้องมีการให้ผู้ร่วมประชุมแสดงตนก่อนร่วมการประชุม เพื่อแสดงความชัดเจนว่าผู้ร่วมประชุมมีสิทธิเข้าประชุม และเป็นการตรวจสอบองค์ประชุมให้เกิดความชัดเจน

ประเด็นความน่าเชื่อถือของระบบจัดการประชุม เนื่องด้วยการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ฉุกเฉิน วิธีการประชุมต้องปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและฉับพลันเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ ส่งผลให้ระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยของการบันทึกเสียง หรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุม รวมทั้งการจัดเตรียมความพร้อมก่อนการประชุม การบริหารจัดการระบบควบคุมการประชุม ระหว่างการประชุม การกำหนดให้ระบบควบคุมการประชุมสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง และเรียบร้อยถือเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของระบบควบคุมการประชุมซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นอย่างยิ่ง

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการประชุมจะมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ แต่ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวไม่สามารถจัดการได้ด้วยระบบอัตโนมัติ ต้องมีผู้ดำเนินการเข้ามาควบคุม จึงควรพิจารณาเรื่องของการจัดการประชุมให้เกิดความเหมาะสม มีความน่าเชื่อถือ เพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ความเสี่ยงบางประการที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการประชุม เช่น สัญญาณภาพของผู้ร่วมประชุมที่ปรากฏในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่คมชัด หรือคมชัดน้อย มีการปรากฏภาพไม่ต่อเนื่อง

ระบบเสียงสัญญาณของผู้ร่วมประชุมไม่ชัดเจน เสียงที่ได้ยินช้ากว่าที่พูดจริงชั่วขณะ และมีเสียงสะท้อนตามท้ายเสียงพูด การดาวน์โหลดไฟล์เพื่อพิจารณาตามวาระการประชุมกระทำได้ล่าช้า เนื่องจากผู้ร่วมประชุมอยู่ระหว่างการเรียนรู้และศึกษาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ประชุมแต่ละระบบล้วนมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการบริหารจัดการระบบและควบคุมการประชุม หรือผู้มีหน้าที่จัดการประชุม จึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้ร่วมประชุมสามารถสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งผลให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

นอกจากนี้ ความปลอดภัยของข้อมูลเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุม ที่พึงเก็บรักษาไว้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นข้อมูลจากการประชุมที่ยังมิได้ข้อสรุป แต่หากมีการได้เผยแพร่ข้อมูลเสียงและภาพส่วนใดไปโดยมิได้รับอนุญาต ย่อมจะทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนกับประเด็นที่กำลังพิจารณาในเรื่องนั้น ๆ ได้

ภาคผนวก

: ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗

เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

: ประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัย

ของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗

ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

: หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ นร ๐๕๐๓/๑๒๓๒๘ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชกำหนด รวม ๔ ฉบับ

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

: พระราชกำหนด

ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

: ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัย

ของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗

เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

โดยที่เทคโนโลยีปัจจุบันทำให้ผู้ร่วมประชุมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสามารถปรึกษาหารือกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้โดยสะดวกแม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน ทั้งยังเป็นการประหยัดต้นทุนและระยะเวลาในการจัดการประชุมและการเดินทางไปร่วมประชุมด้วย และปัจจุบันมีการใช้วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการประกอบธุรกิจกันอย่างแพร่หลาย แต่กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่เปิดช่องให้ดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยมีผลบังคับใช้ได้ตามกฎหมายสมควรมีกฎหมายกลางเพื่อกำหนดให้การประชุมบางอย่างที่กฎหมายต่าง ๆ บัญญัติให้ต้องประชุม สามารถกระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยมีผลบังคับใช้ตามกฎหมายได้อีกทางหนึ่งด้วย คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีประกาศ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาตินี้

“การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุมที่กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยผู้ร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมต้องอยู่ในที่ประชุมแห่งเดียวกัน และผู้ร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรขณะที่มีการประชุม แม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

“ผู้ร่วมประชุม” หมายความว่า รวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ

ข้อ ๒ ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

(๑) การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา

(๒) การประชุมเพื่อจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

(๓) การประชุมเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๔) การประชุมอื่นที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ข้อ ๓ การประชุมตามที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุม นอกจากจะดำเนินการตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแต่ละฉบับแล้ว ผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ห้ามมิให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องที่มีการกำหนดชั้นความลับตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ และเรื่องอื่นที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ข้อ ๔ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๕ การส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุม จะส่งโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ในการนี้ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดเก็บสำเนาหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมไว้เป็นหลักฐาน โดยจะจัดเก็บในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

ข้อ ๖ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้อง

(๑) จัดให้ผู้ร่วมประชุมแสดงตนเพื่อร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนร่วมการประชุม

(๒) จัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือ

(๓) จัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณี ของผู้ร่วมประชุมทุกคน ตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เว้นแต่เป็นการประชุมลับ และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการประชุม

ข้อ ๗ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หากมีกรณีที่ต้องจ่ายเบี้ยประชุมให้แก่ผู้ร่วมประชุม ให้จ่ายเบี้ยประชุมแก่ผู้ร่วมประชุมซึ่งได้แสดงตนเข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

ข้อ ๘ ให้ถือว่าการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาตินี้เป็นการประชุมโดยชอบด้วยกฎหมาย และห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาตินี้เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๙ การกำหนดมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามข้อ ๔ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาตินี้ใช้บังคับ โดยคำนึงถึงความสะดวกในการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. ๒๕๕๗

โดยที่ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ กำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนด

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ แห่งประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“ความมั่นคงปลอดภัย” หมายความว่า การธำรงไว้ซึ่งความลับ (confidentiality) ความถูกต้องครบถ้วน (integrity) และสภาพพร้อมใช้งาน (availability) ของระบบควบคุมการประชุม รวมทั้งคุณสมบัติอื่น ได้แก่ ความถูกต้องแท้จริง (authenticity) ความรับผิดชอบ (accountability) การห้ามปฏิเสธความรับผิดชอบ (non-repudiation) และความน่าเชื่อถือ (reliability) ของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องหรือเกิดจากการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

“สื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า สื่อบันทึกข้อมูลหรือสารสนเทศใด ๆ ที่ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์โดยการประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีต่าง ๆ เช่นว่านั้น

“ระบบควบคุมการประชุม” หมายความว่า ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และ/หรืออุปกรณ์สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ใด ๆ ทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย และมีการสื่อสารข้อมูลกันโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ/หรือการโทรคมนาคม เพื่อให้ผู้ร่วมประชุมสามารถเข้าถึงและใช้งานสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ไม่ว่าจะเป็นการประชุมด้วยเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ

“การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุมที่กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยผู้ร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุม ต้องอยู่ในที่ประชุมแห่งเดียวกัน และผู้ร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรขณะที่มีการประชุม แม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

“ผู้ร่วมประชุม” หมายความว่า ความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ ของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ

“ผู้ควบคุมระบบ” หมายความว่า ผู้ทำหน้าที่ดูแลและบริหารจัดการระบบการประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่เริ่มทำการประชุมจนกระทั่งเสร็จสิ้นการประชุมในแต่ละครั้ง

“ผู้ให้บริการ” หมายความว่า ผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุมแก่บุคคลอื่นในการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศฉบับนี้

ข้อ ๔ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้กระทำผ่านระบบควบคุมการประชุมที่มี กระบวนการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามประกาศ คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคง ปลอดภัยด้านสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือมาตรฐานอื่นที่เทียบเท่า ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ให้บริการระบบดังกล่าวจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน

ให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณีของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลา ที่มีการประชุม รวมทั้งข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ที่เกิดจากการบันทึกดังกล่าว ทั้งนี้ โดยบันทึก ในระบบควบคุมการประชุมหรือโดยระบบอื่นใด

การบันทึกข้อมูลตามวรรคสองจะต้องบันทึกในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ลงในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีความมั่นคงปลอดภัยและด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ตามข้อกำหนดแนบท้ายประกาศนี้

ข้อ ๕ ระบบควบคุมการประชุมตามข้อ ๔ อย่างน้อยจะต้องมีองค์ประกอบพื้นฐานของ การทำงาน ดังนี้

(๑) ทำให้ผู้ร่วมประชุมสามารถสื่อสารถึงกันได้ด้วยเสียงหรือทั้งเสียงและภาพโดยผ่านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร และ/หรือการโทรคมนาคม ทั้งประเภทที่ใช้สายและไร้สาย เช่น เครือข่ายโทรศัพท์ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายในองค์กรหรือแลน (Local Area Network : LAN) เครือข่ายบริการสื่อสาร ร่วมระบบดิจิทัลหรือไอเอสดีเอ็น (Integrated Services Digital Network : ISDN หรือเครือข่ายแบบ Wide Area Network : WAN) เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เครือข่ายไมโครเวฟ เครือข่ายวิทยุโทรคมนาคม เครือข่ายการสื่อสารโดยใช้ดาวเทียม เป็นต้น

(๒) เชื่อมโยงสถานที่ประชุมตั้งแต่สองแห่งขึ้นไปเข้าด้วยกัน

(๓) ทำให้ผู้ร่วมประชุมสามารถสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้สองทาง

(๔) มีอุปกรณ์นำเข้าข้อมูลจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ/หรือการโทรคมนาคม เช่น โทรศัพท์ กล้องโทรทัศน์ ไมโครโฟน เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องโทรสาร เครื่องกราดภาพ เป็นต้น

(๕) มีอุปกรณ์เพื่อทำหน้าที่เชื่อมโยงหรือแปลงสัญญาณเสียงหรือทั้งเสียงและภาพที่เหมาะสมกับ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ/หรือการโทรคมนาคม ที่เอื้ออำนวยต่อการรับชมและรับฟัง ของผู้ร่วมประชุม แล้วแต่กรณี

นอกจากนี้ อาจมีองค์ประกอบพื้นฐานของการทำงานเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) มีอุปกรณ์แสดงผลข้อมูลที่ถูกส่งผ่านมาจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ/หรือการโทรคมนาคมให้เป็นข้อมูลที่ผู้ร่วมประชุมสามารถรับรู้ได้ เช่น ลำโพง จอภาพ เครื่องฉายภาพวิดีโอทัศน์ (video projector) อุปกรณ์แสดงผลที่เป็นเอกสาร (hard copy) เป็นต้น

(๒) กรณีมีการประชุมในห้องประชุมจะต้องมีการติดตั้งวัสดุเพื่อทำหน้าที่ซับเสียงที่เหมาะสมกับสภาพของห้องประชุม เพื่อป้องกันเสียงก้องหรือเสียงสะท้อน

ข้อ ๖ เมื่อผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการประชุมครั้งใดแล้ว ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องดำเนินการเพื่อให้มีการใช้ระบบควบคุมการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนจัดการประชุม โดยจะต้องจัดให้มีผู้ควบคุมระบบที่สามารถบริหารจัดการระบบเพื่อตรวจสอบการทำงานและแก้ไขปัญหาให้กับผู้ร่วมประชุมโดยการเข้าถึงระบบแบบระยะไกล (remote access) ได้ด้วย ทั้งนี้ ระบบควบคุมการประชุมจะต้องพร้อมทำงานก่อนการประชุม

ข้อ ๗ ในการบริหารจัดการระบบตามข้อ ๖ ประธานในที่ประชุม และ/หรือผู้ควบคุมระบบจะต้องสามารถตัดสัญญาณเสียงหรือสัญญาณภาพหรือทั้งสัญญาณเสียงและสัญญาณภาพ หรือหยุดการส่งข้อมูลให้เครื่องหรืออุปกรณ์สื่อสารของผู้ร่วมประชุมเครื่องใดเครื่องหนึ่งภายในระบบได้ทันทีหากมีเหตุจำเป็นหรือมีกรณีฉุกเฉิน

ข้อ ๘ ในระหว่างการประชุมผู้ร่วมประชุมทุกคนต้องสามารถดูข้อมูลการประชุมที่กำลังนำเสนอในที่ประชุมผ่านเครื่องหรืออุปกรณ์สื่อสารของตนเองได้ตลอดระยะเวลาการประชุม เว้นแต่จะมีการตัดสัญญาณเสียงหรือสัญญาณภาพหรือทั้งสัญญาณเสียงและสัญญาณภาพ หรือหยุดการส่งข้อมูลให้เครื่องหรืออุปกรณ์สื่อสารของผู้ร่วมประชมนั้น โดยมีเหตุจำเป็นหรือมีกรณีฉุกเฉินตามข้อ ๗

ข้อ ๙ ให้ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรักษาการให้เป็นไปตามประกาศนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาอันเกิดจากการปฏิบัติตามประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

พรชัย รุจิประภา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

(๖)

ข้อกำหนดแนบท้ายประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗

ข้อ ๑ มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) มีเทคโนโลยีหรือมาตรการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเกิดขึ้นกับข้อมูลนั้น เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษา หรือการแสดงซึ่งไม่มีผลต่อความหมายของข้อมูลนั้น เพื่อให้สามารถยืนยันได้ว่าได้ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อมูลตั้งแต่การสร้างจนเสร็จสมบูรณ์และสามารถแสดงข้อมูลนั้นในภายหลังได้

(๒) ในกรณีที่มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพด้วยระบบควบคุมการประชุมให้มีวิธีการที่เชื่อถือได้ในการระบุตัวตนผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบควบคุมการประชุม เพื่อให้สามารถยืนยันได้ว่าข้อมูลที่ได้บันทึกไว้ได้ดำเนินการโดยผู้มีสิทธิในการเข้าถึงเท่านั้น โดยอย่างน้อยต้องครอบคลุมเรื่อง ดังต่อไปนี้

- (๑) การระบุตัวตน (Identification)
- (๒) การยืนยันตัวตน (Authentication)
- (๓) การอนุญาตเฉพาะผู้มีสิทธิเข้าถึง (Authorization)
- (๔) ความรับผิดชอบต่อผลของการกระทำ (Accountability)

ข้อ ๒ ในการบันทึกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ที่เกิดจากระบบควบคุมการประชุม ต้องมีการกำหนดมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการบันทึกข้อมูลดังกล่าว เพื่อให้สามารถทราบข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งแสดงถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง ปลายทาง เวลา วันที่ ปริมาณ ระยะเวลา หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์นั้น นอกจากนี้ ในการเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ต้องใช้วิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ ดังต่อไปนี้

(๑) เก็บในสื่อ (Media) ที่สามารถรักษาความครบถ้วนถูกต้องแท้จริง (Integrity) และระบุตัวบุคคล (Identification) ที่เข้าถึงสื่อดังกล่าวได้

(๒) มีระบบการเก็บรักษาความลับของข้อมูลที่จัดเก็บ และกำหนดชั้นความลับในการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของข้อมูล และไม่ให้ทั้งผู้ควบคุมระบบและผู้ดูแลระบบสามารถแก้ไขข้อมูลที่เก็บรักษาไว้ เช่น การเก็บไว้ใน Centralized Log Server หรือการทำ Data Archiving หรือทำ Data Hashing เป็นต้น เว้นแต่ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่ได้รับอนุญาตให้สามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้ เช่น ผู้ตรวจสอบระบบสารสนเทศขององค์กร (IT Auditor) หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

(๓) เพื่อให้ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์มีความถูกต้องและนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง ต้องตั้งนาฬิกาของอุปกรณ์บริการทุกชนิดให้ตรงกับเวลาอ้างอิงสากล

(๗)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
3165
เลขรับ..... 21 พ.ช. 2563
วันที่..... 14.39
เวลา..... น.

ที่ นร ๐๕๐๗/๑๒๓๒๗

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๑ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชกำหนด รวม ๔ ฉบับ

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย พระราชกำหนดในเรื่องนี้ รวม ๔ ฉบับ

ด้วยได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนด รวม ๔ ฉบับ เป็นกฎหมายแล้ว ดังนี้

๑. พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟู เศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓
๒. พระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓
๓. พระราชกำหนดการรักษาเสถียรภาพของระบบการเงินและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๓
๔. พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอพระราชกำหนด รวม ๔ ฉบับดังกล่าว มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอวุฒิสภาพิจารณา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๓๓๖/๒๖ วันที่ ๒๐/๒๕๖๓
เวลา ๑๕:๐๐ น. ส่ง ผ.จ.บ.
สำนักงานการประชุม

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๐๓ (อมรลักษณ์)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ
รับที่ ๕/๒๕๖๓
วันที่ ๒๑ / ๒๕๖๓
เวลา ๑๕:๓๘ น.

พระราชกำหนด

ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. ๒๕๖๓

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓

เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกำหนดนี้เรียกว่า “พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่าน
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓”

มาตรา ๒ พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗
เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

มาตรา ๔ ในพระราชกำหนดนี้

“การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุมที่ได้กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ร่วมประชุมมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

“ผู้ร่วมประชุม” หมายความว่า ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคลอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งต้องชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะบุคคลนั้นด้วย

มาตรา ๕ พระราชกำหนดนี้ไม่ใช้บังคับแก่

(๑) การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา

(๒) การประชุมเพื่อจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

(๓) การประชุมเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๔) การประชุมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖ การประชุมตามที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุม นอกจากจะดำเนินการตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแต่ละฉบับแล้ว ผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ห้ามมิให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘ การส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุม จะส่งโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ในการนี้ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดเก็บสำเนาหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมไว้เป็นหลักฐาน โดยจะจัดเก็บในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

มาตรา ๙ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้อง

(๑) จัดให้ผู้ร่วมประชุมแสดงตนเพื่อร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนร่วมการประชุม

(๒) จัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ ทั้งการลงคะแนนโดยเปิดเผยและการลงคะแนนลับ

(๓) จัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือ

(๔) จัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณี ของผู้ร่วมประชุมทุกคน ตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นการประชุมลับ

(๕) จัดเก็บข้อมูลจากรายชื่ออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ร่วมประชุมทุกคนไว้เป็นหลักฐาน ข้อมูลตาม (๔) และ (๕) ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการประชุม

มาตรา ๑๐ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หากมีกรณีที่ต้องจ่ายเบี้ยประชุม หรือค่าตอบแทนไม่ว่าจะเรียกว่าอย่างไรให้แก่ผู้ร่วมประชุม ให้จ่ายเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนนั้นให้แก่ผู้ร่วมประชุมซึ่งได้แสดงตนเข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

มาตรา ๑๑ ให้ถือว่าการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกำหนดนี้เป็นการประชุม โดยชอบด้วยกฎหมาย และห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกำหนดนี้ เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา ๑๒ ให้มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ออกตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับต่อไปได้เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชกำหนดนี้จนกว่า จะมีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกตาม พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๓ บรรดาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ดำเนินการไปแล้วตามประกาศ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ ให้ถือว่าเป็นการประชุมที่ชอบด้วยพระราชกำหนดนี้

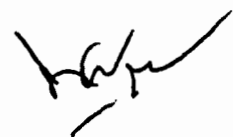
มาตรา ๑๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมรักษาการ ตามพระราชกำหนดนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

สำเนาถูกต้อง

(นายณัฐม ธีญวงษ์)

ผู้อำนวยการกองนิติธรรม)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันได้เกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในหลายประเทศทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย มีจำนวนผู้ติดเชื้อที่ต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลและเสียชีวิตจากโรครดังกล่าวเป็นจำนวนมากเนื่องจากติดเชื้อได้ง่าย องค์การอนามัยโลกจึงได้ประกาศให้เป็นภาวะการแพร่ระบาดใหญ่ทั่วโลก และขณะนี้ยังไม่มีแนวทางการรักษาที่ชัดเจน ทำให้รัฐบาลต้องใช้มาตรการที่เข้มข้นเพื่อควบคุมการระบาดของโรคตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) ทำให้การปฏิบัติงานของภาครัฐและการประกอบกิจกรรมในทางเศรษฐกิจของเอกชนเกือบทุกภาคส่วน ซึ่งต้องมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันเป็นปกติต้องดำเนินการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ แม้ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ อันเป็นกฎหมายกลางว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะได้วางหลักเกณฑ์การปฏิบัติในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้แล้ว แต่ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมยังคงต้องอยู่ในสถานที่เดียวกัน ทำให้ผู้ซึ่งต้องเข้าร่วมประชุมในสถานที่เดียวกันดังกล่าวมีความเสี่ยงที่จะติดโรคสูงอันไม่สอดคล้องกับการเว้นระยะห่างทางสังคม นอกจากนี้ หลักเกณฑ์เดิมที่มีอยู่ยังได้กำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักร ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพการทำงานทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมทั้งเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป อันส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนอย่างรุนแรง ดังจะเห็นได้จากการที่บริษัทต่าง ๆ ต้องเลื่อนประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นออกไปโดยไม่มีกำหนด ในขณะที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคเอกชนต้องปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและฉับพลันเพื่อตอบสนองต่อสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงอย่างทันทีทันใด สถานการณ์ดังกล่าวจึงมีผลกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ กำหนดให้ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำหนด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมออกประกาศไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“อิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีต่าง ๆ เช่นว่านั้น

“ระบบควบคุมการประชุม” หมายความว่า ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และ/หรืออุปกรณ์สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ใด ๆ ทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย และมีการสื่อสารข้อมูลกันโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ/หรือการโทรคมนาคม เพื่อให้ผู้ร่วมประชุมสามารถเข้าถึงและใช้งานสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ไม่ว่าจะเป็นการประชุมด้วยเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ

“ผู้ให้บริการ” หมายความว่า ผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม

“ผู้ควบคุมระบบ” หมายความว่า ผู้ทำหน้าที่ดูแลและบริหารจัดการระบบควบคุมการประชุม

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๔ เมื่อผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมกำหนดให้มีการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมแจ้งผู้ร่วมประชุมทราบล่วงหน้าว่าการประชุมครั้งนั้นจะดำเนินการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการที่ใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๕ การจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อยต้องมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

(๑) การแสดงตนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนการประชุม

(๒) การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ

- (๓) การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของผู้ร่วมประชุม
- (๔) การลงคะแนนของผู้ร่วมประชุม ทั้งการลงคะแนนโดยเปิดเผยและการลงคะแนนลับ (หากมี)
- (๕) การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรวมถึง การบันทึกเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณี ของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม เว้นแต่เป็นการประชุมลับ
- (๖) การจัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ร่วมประชุมทุกคนไว้เป็นหลักฐาน
- (๗) การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม
- การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมอาจใช้ระบบควบคุมการประชุมของตนเองหรือของผู้ให้บริการก็ได้
- ข้อ ๖ หากหน่วยงานใดมีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมตามกฎหมายแตกต่าง เป็นการเฉพาะแล้ว อาจเพิ่มเติมรายละเอียดการปฏิบัติงานตามกฎหมายที่แตกต่างนั้นได้ ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงมาตรฐานตามประกาศฉบับนี้
- ข้อ ๗ การจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องลับ นอกจากต้องปฏิบัติตามหมวด ๒ ของประกาศนี้แล้ว ให้ดำเนินการตามหมวด ๓ เป็นการเพิ่มเติมด้วย

หมวด ๒

มาตรฐานการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๘ การแสดงตนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนการประชุมตามข้อ ๕ (๑) ให้ดำเนินการตามวิธีการที่ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมกำหนด โดยอาจใช้เทคโนโลยีช่วยในการพิสูจน์และ ยืนยันตัวตนของผู้ร่วมประชุม เช่น การยืนยันตัวตนด้วยชื่อผู้ใช้งาน (Username) และรหัสผ่าน (Password) หรือการใช้รหัสผ่านแบบใช้ครั้งเดียว (One Time Password) เป็นต้น หรืออาจให้ ผู้เข้าร่วมประชุมอื่นรับรองการแสดงตัวตนก่อนหรือระหว่างการประชุม

การแสดงตนตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมพิจารณาเลือกใช้วิธีการที่มีความมั่นคง และรัดกุมตามความเหมาะสมกับการประชุม โดยคำนึงถึงพฤติการณ์อื่นใดที่เกี่ยวข้อง เช่น จำนวน ของผู้ร่วมประชุม ประเภทของระเบียบวาระ กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการประชุมตามที่กำหนดในกฎหมาย เป็นต้น

ข้อ ๙ การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียง หรือทั้งเสียงและภาพตามข้อ ๕ (๒) ให้ดำเนินการด้วยช่องสัญญาณที่เพียงพอรองรับการถ่ายทอดเสียง หรือทั้งเสียงและภาพได้อย่างชัดเจน และต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงผู้ร่วมประชุมที่มีได้อยู่ในสถานที่ เดียวกันให้สามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ในเวลาเดียวกัน

ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมจัดเตรียมและกำหนดวิธีการสำรองเพื่อใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีมีเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม เช่น การประชุมผ่านโทรศัพท์ หรือการสื่อสารด้วยข้อความ เป็นต้น

ข้อ ๑๐ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีการจัดการสิทธิของผู้ร่วมประชุม โดยมีวิธีการที่ประธานในที่ประชุมหรือมอบหมายให้ผู้ควบคุมระบบสามารถงดการถ่ายทอดเสียง หรือทั้งเสียงและภาพเป็นการชั่วคราว หรือหยุดการส่งข้อมูลแก่ผู้ร่วมประชุมบุคคลหนึ่งบุคคลใดได้ทันที หากมีเหตุจำเป็นหรือมีกรณีฉุกเฉิน เช่น เมื่อมีการพิจารณาเรื่องและผู้ร่วมประชุมมีส่วนได้เสียในการประชุม เป็นต้น

ข้อ ๑๑ การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของผู้ร่วมประชุมตามข้อ ๕ (๓) ซึ่งรวมถึงข้อมูลที่น่าเสนอในระหว่างการประชุม หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประชุมทั้งปวง ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมจัดส่งให้แก่ผู้ร่วมประชุมก่อนหรือในระหว่างประชุม พร้อมแจ้งวิธีการที่ทำให้ผู้ร่วมประชุมสามารถเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุม หรือข้อมูลเหล่านั้นได้

ข้อ ๑๒ หนังสือเชิญประชุม เอกสารประกอบการประชุม รายงานการประชุม หรือข้อมูลหรือเอกสารอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการประชุม อาจทำในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ โดยดำเนินการให้สอดคล้องตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๑๓ การลงคะแนนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๕ (๔) ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) หากเป็นการลงคะแนนโดยทั่วไป อาจเลือกใช้วิธีใดก็ได้ที่สามารถระบุตัวผู้ร่วมประชุมที่มีสิทธิลงคะแนน และสามารถทราบเจตนาในการลงคะแนนของบุคคลดังกล่าวได้ เช่น การให้ผู้ลงคะแนนแต่ละคนแสดงเจตนาด้วยเสียง สัญลักษณ์ หรือข้อความอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

(๒) หากเป็นการลงคะแนนลับ ให้ใช้วิธีการที่สามารถทราบจำนวนของผู้ลงคะแนนและผลรวมของการลงคะแนน โดยไม่สามารถระบุตัวของผู้ลงคะแนนได้เป็นการทั่วไป เช่น การใช้ระบบการสำรวจความเห็นทางออนไลน์ เป็นต้น

ข้อ ๑๔ การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๕ (๕) และข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๕ (๖) ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

(๑) วิธีการแสดงตนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมสรุปจำนวนผู้ร่วมประชุมหรือรายชื่อผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการแสดงตนตามข้อ ๕ โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในรายงานการประชุม

(๒) วิธีการลงคะแนนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมผลการลงคะแนนของผู้ร่วมประชุม โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในรายงานการประชุม

(๓) ข้อมูลบันทึกเสียง หรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจบันทึกด้วยระบบการประชุมนั่นเองหรือด้วยวิธีการอื่นใด เว้นแต่เป็นการประชุมลับ

(๔) เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นในระหว่างการประชุมในการดำเนินการตามข้อ ๕ ซึ่งผู้มีหน้าที่จัดการประชุมทราบเองหรือได้รับแจ้งจากผู้ร่วมประชุม

(๕) ข้อมูลจรรยาอิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลหรือชื่อผู้ใช้งาน (Username) วันและเวลาของการเข้าร่วมประชุมและเลิกประชุมที่อิงกับเวลามาตรฐาน

เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นตาม (๔) หากไม่กระทบต่อสาระสำคัญในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มิให้มีผลทำให้การประชุมต้องเสียไป แต่ทั้งนี้ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมอาจกำหนดแนวทางการแก้ไขเหตุขัดข้องและผลกระทบของเหตุขัดข้องตามความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงานหรือองค์กรได้

ข้อ ๑๕ การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานตามข้อ ๑๔ ให้บันทึกในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และเก็บรักษาด้วยวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยและด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ ดังนี้

(๑) ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อมูล ตั้งแต่การสร้างจนเสร็จสมบูรณ์ และมีมาตรการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเกิดขึ้นกับข้อมูลนั้น เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษา หรือการแสดง ซึ่งไม่มีผลต่อความหมายของข้อมูลนั้น

(๒) สามารถนำข้อมูลกลับมาใช้หรือแสดงข้อมูลนั้นในภายหลังได้

(๓) มีมาตรการควบคุมสิทธิการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว พร้อมมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิในการเข้าถึง เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของข้อมูล และไม่ให้ทั้งผู้ควบคุมระบบและผู้มีหน้าที่จัดการประชุมสามารถแก้ไขข้อมูลที่เก็บรักษาไว้

ข้อ ๑๖ การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม ตามข้อ ๕ (๗) ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมจัดเตรียมช่องทางการแจ้งเหตุขัดข้อง เพื่อรองรับการแก้ไขเหตุขัดข้องแก่ผู้ร่วมประชุมในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๑๗ เมื่อการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เสร็จสิ้นในแต่ละครั้ง ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่กำหนดในข้อ ๑๔ ทั้งข้อมูลเสียง หรือทั้งเสียงและภาพ และข้อมูลจรรยาอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงข้อมูลอื่นที่เกิดจากการประชุม หรือให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลดังกล่าวให้ภายในระยะเวลาเจ็ดวันนับแต่วันสิ้นสุดการประชุมในแต่ละครั้ง

ข้อ ๑๘ เมื่อมีเหตุให้มีการทำลายข้อมูลเกี่ยวกับการประชุม ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุม หรือผู้ให้บริการลบหรือทำลายซึ่งข้อมูลการประชุมออกจากสื่อบันทึกข้อมูล ด้วยเทคโนโลยีและวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยในการลบหรือทำลาย

หมวด ๓

มาตรฐานการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องลับ

ข้อ ๑๙ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องลับ ให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมกำหนดมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยเพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมรู้หรือล่วงรู้ถึงข้อมูลการประชุมในเรื่องลับดังกล่าว ทั้งเอกสารประกอบการประชุม ข้อมูลที่นำเสนอในระหว่างการประชุม หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องลับดังกล่าว และมีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามที่กำหนดในข้อ ๒๔

ข้อ ๒๐ ให้ผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์รับรองต่อที่ประชุมว่าไม่มีบุคคลที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ถึงข้อมูลการประชุมในเรื่องลับดังกล่าวตามข้อ ๑๙ โดยควรประชุม ณ พื้นที่ปิดที่ไม่มีบุคคลอื่นเข้าออกในบริเวณดังกล่าว

ข้อ ๒๑ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องที่มีชั้นความลับของหน่วยงานของรัฐ ให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่ติดตั้งและให้บริการในราชอาณาจักร และมีมาตรฐานความมั่นคงปลอดภัยตามข้อ ๒๔ โดยต้องไม่จัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานส่วนหนึ่งส่วนใดไว้นอกราชอาณาจักร ทั้งนี้ ผู้ให้บริการต้องรับรองต่อผู้มีหน้าที่จัดการประชุมว่าได้ดำเนินการตามข้อกำหนดนี้

ห้ามมิให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในเรื่องลับ

ข้อ ๒๒ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องลับในกรณีอื่นใดนอกจากข้อ ๒๑ ให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยตามข้อ ๒๔

ห้ามมิให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในเรื่องลับ

หมวด ๔

มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ

ข้อ ๒๓ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ ในเรื่องดังนี้เป็นอย่างน้อย

(๑) การรักษาความลับ (confidentiality) โดยมีมาตรการรักษาหรือสงวนไว้เพื่อป้องกันการเข้าถึง ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิในการเข้าถึง

(๒) การรักษาความครบถ้วน (integrity) โดยมีมาตรการป้องกันข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มิให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ทำให้สูญหาย ทำให้เสียหาย หรือถูกทำลายโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือโดยมิชอบ เพื่อให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในสภาพสมบูรณ์ขณะที่มีการใช้งาน ประมวลผล โอน หรือเก็บรักษา

(๓) การรักษาสภาพพร้อมใช้งาน (availability) โดยมีมาตรการที่ดูแลให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำงาน เข้าถึง หรือใช้งานได้ในเวลาที่ต้องการ

(๔) การรักษาความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

นอกจากนี้ ให้มีคุณสมบัติอื่น ได้แก่ ความถูกต้องแท้จริง (authenticity) ความรับผิดชอบ (accountability) การห้ามปฏิเสธความรับผิดชอบ (non-repudiation) และความน่าเชื่อถือ (reliability) ของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องหรือเกิดจากการประชุม

ข้อ ๒๔ ให้สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุม

ข้อ ๒๕ เพื่อประโยชน์ในการใช้งานระบบควบคุมการประชุม สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์หรือหน่วยงานอื่นที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนด อาจจัดให้มีการตรวจประเมิน และรับรองความสอดคล้องของระบบควบคุมการประชุมตามมาตรฐานที่กำหนดในประกาศนี้ได้ และให้ถือว่าระบบควบคุมการประชุมที่ผ่านการรับรองโดยหน่วยงานดังกล่าว มีกระบวนการที่สอดคล้องตามมาตรฐานในประกาศฉบับนี้

กระบวนการเพื่อตรวจประเมินและรับรองความสอดคล้องของระบบควบคุมการประชุม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนด

ข้อ ๒๖ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อาจกำหนดให้การได้รับการตรวจประเมินหรือรองรับความสอดคล้องของระบบควบคุมการประชุมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน โดยหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดทั้งในประเทศหรือต่างประเทศตามมาตรฐานหรือข้อกำหนดที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานตามข้อ ๒๔ ถือว่าระบบหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบควบคุมประชุม นั้น ได้รับการรับรองความสอดคล้องตามข้อ ๒๕ ก็ได้

ข้อ ๒๗ บรรดาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้เตรียมการไว้ก่อนวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ และยังคงดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ให้ดำเนินการตามประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ต่อไปจนแล้วเสร็จ ทั้งนี้ ไม่เกินหกสิบวันตั้งแต่วันที่ประกาศใช้บังคับ

ข้อ ๒๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมรักษาการตามประกาศนี้
และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาอันเกิดจากการปฏิบัติตามประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

พุทธิพงษ์ ปุณณกันต์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

“การตราพระราชบัญญัติของรัฐสภา”

“มาตรา ๘๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๕ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ ที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้”

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, มาตรา ๘๑)

ออกแบบโดย : สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๐ ๒๕๓๑ ๙๔๑๙, ๐ ๒๕๓๑ ๙๔๗๑ - ๒, ๐ ๒๕๓๑ ๙๔๗๕

